

นายประธาน

เลขที่ ๑ กวช/๒๕๖๐

เครือข่ายภาคประชาสังคมและวิชาการธรรมาภิบาลเพื่อชาติไทย
วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอร้องเรียนเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ...
(๒๕๖๐) ในมาตรา ๙(๑) ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

กราบเรียน ประธานศาลรัฐธรรมนูญ (นายนริศ มาประณีต)

ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (นายมีชัย ฤชุพันธุ์)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย)

สำเนาเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา)

สิ่งที่ส่งมาด้วย

- ๑ ข้อมูลเนื้อหาของมาตรา ๙๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.๒๕๖๐ และที่เกี่ยวข้อง
- ๒ ข้อมูลสนับสนุนในเชิงวิชาการตามหลักการของข้อกฎหมายที่มาตรา ๙(๑) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ... (๒๕๖๐) ขัดต่อรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ และเอกสารอ้างอิง
๓. ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงกฎหมายและข้อเสนอในเชิงนโยบาย
๔. ข้อมูลที่มาตรา ๙(๑) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ... (๒๕๖๐) ขัดต่อรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ ตัวอย่างข้อมูลและข้อสังเกตรายมาตรา
๕. ข้อมูลตามข้อมูลตามหลักสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR)
๖. เอกสารรายงานของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาวาระ ๓ ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ จัดทำโดย สำนักกรรมการสิทธิ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๗. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ... (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ) (เล่มที่ ๑) บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐ ณ วันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ จัดทำโดย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เนื่องด้วยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้ผ่านวาระ ๓ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ... แล้วเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ (ได้มีการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐ ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐) จากผลการพิจารณาของ สนช. ซึ่งมีระยะเวลาสั้นๆ ต้องรีบแก้ไขหลายประเด็นและได้แก้ไขได้ดีที่สุดแล้ว

ณ เวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยจะต้องแก้ไขให้เสร็จตามกำหนดภายใน ๖๐ วัน แม้กระนั้นทางผู้ร้องฯ มีความเห็นว่ายังคงมีมาตรา ๙(๑) ของร่าง พรป.ฯ ที่ขัดต่อเจตนารมณ์ คำปรารภและเนื้อหารายมาตรา ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

ตามความในมาตรา ๒๖๗ ในบทเฉพาะกาลระบุว่าหากมีข้อความที่ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญฯ ให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ หากเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ให้แจ้งให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ทางองค์กรและเครือข่ายผู้สนับสนุนตามรายนามข้างล่างจำนวน ๓๒ เครือข่ายหรือองค์กรมีความประสงค์ที่จะยื่นข้อมูลเพื่อให้เหตุผลและความเห็นแย้งกับประธานศาลรัฐธรรมนูญได้ถึงความถึงข้อขัดแย้งของ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ... (๒๕๖๐) โดยมีข้อสรุปและเหตุผลในการแย้งประกอบด้วย ๘ ข้อ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑-๕

จากคำนิยามของคำว่า “รัฐธรรมนูญ”^๑ ประกอบไปด้วยสองคำ คือคำว่า “รัฐ” กับ “ธรรมนูญ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน รัฐ หมายถึง ประเทศ บ้านเมือง แคว้นแคว้น ธรรมนูญ หมายถึง กฎหมายที่จัดระเบียบองค์กร รัฐธรรมนูญหมายถึงบทกฎหมายสูงสุดที่จัดระเบียบการปกครองประเทศ โดยกำหนดรูปแบบของรัฐว่าเป็นรัฐเดี่ยวหรือรัฐรวม ระบอบการปกครองของรัฐรวมทั้งสถาบันและองค์กรการใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองรัฐ กฎหมายรัฐธรรมนูญ หมายถึงกฎหมายสาขาหนึ่งของกฎหมายมหาชนที่มีวัตถุประสงค์ในการวางระเบียบการปกครองรัฐในทางการเมืองโดยกำหนดโครงสร้างของรัฐ ระบอบการปกครอง การใช้อำนาจอธิปไตยและการดำเนินงานของสถาบันสูงสุดของรัฐที่ใช้อำนาจอธิปไตย

“กฎหมายรัฐธรรมนูญ” หมายถึง บรรดากฎเกณฑ์แบบแผนที่ว่าด้วยการจัดระเบียบทางการเมืองการปกครองของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดรูปแบบการปกครอง โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่ใช้อำนาจสูงสุดของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจสูงสุดของรัฐ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรดังกล่าวกับประชาชน โดยเฉพาะเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน

คำนิยาม “พรรคการเมือง”^๒ คือการรวมกลุ่มของพลเมืองอย่างถาวรหรือเป็นระยะเวลาใดๆ เพื่อเข้าไปมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตจำนงทางการเมือง ไม่ว่าจะดำเนินการในระดับสหพันธ์หรือในระดับมลรัฐ และประสงค์ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธ์ หรือสภาแห่งมลรัฐ หากว่าเมื่อพิจารณาถึงภาพรวมตามสภาพความเป็นจริงทั้งหมดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแง่ของจำนวนสมาชิก และใน

^๑ ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์, หลักพื้นฐาน กฎหมายมหาชน, ความหมายของรัฐธรรมนูญ, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (สิงหาคม ๒๕๕๘) หน้า ๒๐๑

^๒ บุญศรี มีวงศ์โอฆะ, การปฏิรูปการเมืองไทย ฐานคิดและข้อเสนอว่าด้วยการออกแบบรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ปี ๒๕๕๐, กรุงเทพฯ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๖๐: คำจำกัดความ “พรรคการเมือง” หน้า ๑๗๕

๓.๑.คำปรารภในช่วงหนึ่งในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ กล่าวว่า

“การปกครองของประเทศไทยได้ดำรงเจตนารมณียึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต่อเนื่องมาโดยตลอด”

เหตุผลที่แสดงของการขัดกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ ในคำปรารภข้างต้น

๑.ผู้ปลงสัญชาติ ที่มีสัญชาติไทยในระยะไม่น้อยกว่า ๕ ปี นั้น อาจจะยังไม่สามารถบรรลุประสิทธิภาพในประเด็นเทิดทูนพระมหากษัตริย์ที่กำหนดในระยะเวลาสั้นสั้นได้

๒.ต้องใช้ระยะเวลายาวนานและทำให้เชื่อได้ว่าหรือมีการพิสูจน์และมีการทบทวนเพื่อให้ได้รับทราบและพิจารณาถึง บุคคลากรนั้นมีการเทิดทูนพระมหากษัตริย์จริง ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาตั้งแต่การรับทราบ การรักษา การเทิดทูน รวมถึงมีระยะเวลาในการพิสูจน์ทราบหรือตรวจสอบถึงการเทิดทูนพระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง รวมแล้วระยะเวลาดังกล่าวมากกว่า ๕ ปี

๓.๒.คำปรารภในช่วงหนึ่งในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ กล่าวว่า “ร่างรัฐธรรมนูญมีหน้าที่เพื่อใช้เป็นหลักในการปกครองและเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น โดยได้กำหนดกลไกเพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองประเทศขึ้นใหม่ด้วยการจัดโครงสร้างของหน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ”

เหตุผลที่แสดงของการขัดกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐

๑.ผู้ปลงสัญชาติ ที่ระบุนหากสามารถตั้งพรรคการเมืองได้ อาจส่งผลกระทบต่อหลักการปกครองของรัฐที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่มีหลักธรรมาภิบาลได้

๓.๓ คำปรารภในช่วงหนึ่งในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ กล่าวว่า “มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุจริต เทียบธรรมและมีส่วนในการป้องกันหรือแก้ไขวิกฤติของประเทศตามความจำเป็นและความเหมาะสม การรับรอง ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยให้ชัดเจนและครอบคลุมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยถือว่าการมีสิทธิเสรีภาพเป็นหลักการจำกัดตัดสิทธิเสรีภาพเป็นข้อยกเว้นแต่การใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เพื่อคุ้มครองส่วนรวม การกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชนเช่นเดียวกับการให้ประชาชนมีหน้าที่ต่อรัฐ การวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อมิให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล เข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ และการกำหนดมาตรการป้องกันและบริหารจัดการวิกฤติการณ์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนได้กำหนดกลไกอื่น ๆ”

เหตุผลที่แสดงของการขัดกับรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.๒๕๖๐

๑.ผู้แปลงสัญชาติฯ ที่ระบุใน พรป.ฯ ขัดต่อ คำปรารภที่ว่าด้วย “มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุจริต เทียงธรรมและมีส่วนในการป้องกันหรือแก้ไขวิกฤติของ ประเทศตามความจำเป็นและความเหมาะสม การรับรอง ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาว ไทยให้ชัดเจนและครอบคลุมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยถือว่าการมีสิทธิเสรีภาพเป็นหลักการจำกัดศักดิ์สิทธิ เสรีภาพเป็นข้อยกเว้นแต่การใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เพื่อคุ้มครองส่วนรวม”

เนื่องจากหากผู้แปลงสัญชาติได้มีโอกาสในการเข้าไปดำรงตำแหน่งในภาครัฐ หรือเป็นหัวหน้าพรรค การเมือง หรือเป็นนายกรัฐมนตรี หรือตำแหน่งใดที่อาจมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสมาชิกพรรค สามารถถือ การปกครองในนามของรัฐได้ และอาจใช้อำนาจรัฐอย่างไม่เป็นธรรมหรือมีความเป็นธรรมาภิบาล อาจทำให้ หน้าที่การตรวจสอบฯ ตามคำปรารภไม่บรรลุผลได้

๓.๔ คำปรารภในช่วงหนึ่งในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ กล่าวว่า ตามแนวทาง ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ระบุไว้ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนา ประเทศตามแนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติซึ่งผู้เข้ามาบริหารประเทศแต่ละคณะจะได้กำหนด นโยบายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป ทั้งยังสร้างกลไกในการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและ จำเป็นอย่างร่วมมือร่วมใจกัน รวมตลอดทั้งการลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศมีความสงบสุขบน พื้นฐานของความรู้รักสามัคคีปรองดอง การจะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้ จำต้องอาศัยความ ร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ตาม หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะ สังคมไทย หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และหลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้ พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เหตุผลที่แสดงของการขัดกับรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.๒๕๖๐

ผู้แปลงสัญชาติฯ ที่ระบุใน พรป.ฯ ขัดต่อ คำปรารภในวรรคเนื้อความข้างต้น โดยเฉพาะเรื่องความรู้ รักสามัคคีปรองดอง การที่ผู้แปลงสัญชาติฯ ที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่า ๕ ปีนั้น มีความจำเป็นจะต้องปลูกฝังให้ บุคคลผู้แปลงสัญชาติให้มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รักบ้านเกิด และความเป็นพลเมืองไทยซึ่งมีความ ละเอียดและต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่า ๕ ปี หากเทียบระยะเวลาที่เรียนรู้ของผู้แปลงสัญชาติซึ่งมีระบุอย่างน้อย ๕ ปี เทียบกับนักเรียนประถมชั้นปีที่ ๕ เท่านั้น ซึ่งยังไม่จบการเรียนรู้ระดับประถมต้นตามหลักสูตรการศึกษา ไทย การกำหนดระยะเวลา ๕ ปีไม่เพียงพอ และจำเป็นต้องมีการทอระยะเวลาซึ่งเป็นช่วงที่สุจน์ซึ่งต้อง มากกว่า ๕ ปี และคุณสมบัติติดตัวของผู้แปลงสัญชาติอาจจะต้องมีการพิสูจน์ว่ามีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

รักบ้านเกิด การรักแผ่นดิน ซึ่งรวมระยะเวลาทั้งหมดแล้ว ต้องมากกว่าประชาชนและหรือพลเมืองไทย และก็
อาจจะไม่บรรลุผลและเจตนารมณ์ ตามมาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญ (ว่าด้วยการศึกษา)

๓.๕ คำปรารภในช่วงหนึ่งในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ กล่าวว่า “ขอปวงชน
ชาวไทย จงมีความสมัครสมานเป็นเอกฉันท์ ในอันที่จะปฏิบัติตามและพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยนี้ เพื่อธำรงคงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยและอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย และ
นำมาซึ่งความผาสุกสิริสวัสดิ์พัฒนาชัยมงคล อเนกคุณผลสกลเกียรติยศสถาพรแก่อาณาประชาราษฎร์
ทั่วสยามรัฐสีมา สมดังพระราชปณิธานปรารภนาทุกประการ เทอญ”

เหตุผลที่แสดงของการขัดกับรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.๒๕๖๐

๑. ผู้แปลงสัญชาติฯ ที่ระบุใน พรป.๖ อาจขัดต่อคำปรารภในประเด็น .”การธำรงคงไว้ซึ่งระบอบ
ประชาธิปไตยและอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย” ซึ่งอำนาจอธิปไตยนั้นเป็นอำนาจของประชาชนชาว
ไทยโดยการเกิดเท่านั้น ไม่สามารถให้กับผู้แปลงสัญชาติได้ (ตามเอกสารอ้างอิง สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒)

สรุปข้อความในมาตรา ๔(๑) ของพรป.๖ พ.ศ...(๒๕๖๐) ขัดกับคำปรารภในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.
๒๕๖๐

๔. เนื้อความมาตรา ๔(๑) ของ พรป.๖ ขัดต่อหลักการและข้อความในรัฐธรรมนูญรายมาตรา ดังต่อไปนี้

๔.๑ อาจขัดต่อหลักความจงรักภักดีในชาติ และกษัตริย์ และหมวด ๒ พระมหากษัตริย์

ระยะเวลาที่ระบุในการแปลงสัญชาติโดยมีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่า ๕ ปี

ขัดต่อข้อความในหมวดที่ ๑ บททั่วไป ในมาตรา ๑ ๒ และ ๓ และหมวดที่ ๒

๔.๒. ขัดต่อหมวดที่ ๓ หลักสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย (มาตรา ๒๕-๔๔)

๑) หลักสิทธิว่าด้วยผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ (ตั้งเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒
หน้า.๑๓..)

๒) หลักสิทธิว่าด้วยหลักสิทธิพลเมืองกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (ตั้ง
เอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ หน้า.๑๔ และ ๑๕.)

๓) หลักสิทธิว่าด้วยสิทธิพลเมืองในทางการเมือง (ตั้งเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ หน้า.๑๕.)

มาตรา ๔(๑) ของ ร่าง พรป.๖ ว่าด้วยพรรคการเมือง ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ.๒๕๖๐ ในมาตรา ๔ และหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย (มาตรา ๒๕ -
มาตรา ๔๔) ดังสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

เหตุผลที่แสดงของการขัดกันรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.๒๕๖๐

หากผู้แปลงสัญชาติฯ ตามที่ระบุนั้นสามารถเข้ามาปกครองและอยู่ในอำนาจในฐานะพรรคการเมืองที่มีสิทธิหรือได้รับเลือกตั้งเสียงข้างมาก หรือได้มีส่วนร่วมในการปกครองในฐานะรัฐ อาจเข้าถึงข้อมูลของประชาชน ที่อาจเกี่ยวข้องหรืออาจจะใช้สิทธิของรัฐอย่างไม่ชอบธรรมอาจละเมิดสิทธิที่ระบุ

๔.๓ ขัดต่อหลักการต่อหลักความมั่นคงของรัฐและหลักการของกฎหมายมหาชน โดยมีรายละเอียดของ ๒ หลักใหญ่ ดังนี้

๔.๓.๑ หลักความมั่นคงของรัฐ (ตั้งเอกสารที่ส่งมาด้วย ๒ หน้า.๑๖)

๔.๓.๒ หลักการของกฎหมายมหาชน “อำนาจอธิปไตย” เป็นของรัฐ (ตั้งเอกสารที่ส่งมาด้วย หน้า ๑๗)

สำหรับหัวข้อที่อ้างขัดต่อหลักการในข้อ ๔.๓.๑ และ ๔.๓.๒ รายนามและรายมาตราที่ขัดตามหลักการดังกล่าว มีดังนี้

มาตรา ๙(๑) ของร่าง พรป.ฯ ว่าด้วยพรรคการเมืองขัดต่อเนื้อความในแต่ละหมวดดังต่อไปนี้
หมวดที่ ๑ บททั่วไป (มาตรา ๑-๕)

หมวดที่ ๒ พระมหากษัตริย์ (มาตรา ๖-๒๔)

หมวดที่ ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย (มาตรา ๕๐)

หมวดที่ ๕ หน้าที่ของรัฐ (มาตรา ๕๑-๖๓)

หมวดที่ ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ (มาตรา ๖๔-๗๘)

หมวดที่ ๗ รัฐสภา (๗๙-๑๐๖) ส่วนที่ ๔-๕ (มาตรา ๑๑๔-๑๕๗)

หมวดที่ ๘ คณะรัฐมนตรี (มาตรา ๑๕๘-๑๘๓)

หมวดที่ ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา ๑๘๔-๑๘๗)

หมวดที่ ๑๐ ศาล (มาตรา ๑๘๘-๑๙๙)

หมวดที่ ๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญ (บางมาตราที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น มาตรา ๒๐๓)

หมวดที่ ๑๒ องค์กรอิสระ (มาตรา ๒๑๗ เกี่ยวข้องกับ มาตรา ๒๐๓)

หมวดที่ ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๒๔๙-๒๕๔)

หมวดที่ ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๕๖)

หมวดที่ ๑๖ การปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๒๕๗ - ๒๖๑)

บทเฉพาะกาล (มาตรา ๒๖๓, ๒๖๔, ๒๖๖, ๒๖๗, ๒๖๘, ๒๗๒, ๒๗๕, ๒๗๗, ๒๘๘)

เหตุผลที่แสดงของการขัดกันรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ.๒๕๖๐

หากผู้แปลงสัญชาติฯ ตามที่ระบุนั้นสามารถเข้ามาปกครองและอยู่ในอำนาจในฐานะพรรคการเมืองที่มีสิทธิหรือได้รับเลือกตั้งเสียงข้างมาก หรือได้มีส่วนร่วมในการปกครองในฐานะรัฐ อาจเข้าถึง

**ข้อมูลของประชาชน ที่อาจเกี่ยวข้องหรืออาจจะใช้สิทธิของรัฐอย่างไม่ชอบธรรม อาจละเมิดสิทธิที่ระบุ
ในหมวดและมาตราดังที่กล่าวถึงข้างต้นได้**

๕. มาตรา ๙(๑) กำหนดเกินหลักการของรัฐธรรมนูญ และเกิดความเสียเปรียบแห่งรัฐชาติไทยเมื่อเทียบกับหลักสิทธิมนุษยชนสากลและต่างประเทศ

เนื่องจากในต่างประเทศ การกำหนดให้ผู้แปลงสัญชาติไม่ว่ากรณีใด ได้อนุญาตให้มีสิทธิเป็นผู้เลือกตั้งได้เท่านั้น หรือได้รับการยกสถานะแปลงสัญชาติได้ต้องมีคุณสมบัติและผ่านการกลั่นกรอง ขั้นตอนที่ยาวนานและเป็นระยะเวลานาน

ในกรณีต่างประเทศ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนสากล ได้กำหนดไว้ว่าขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ ตัวอย่างการให้สิทธิทางการเมืองกับหลักของสิทธิมนุษยชนสากลนั้น ให้สิทธิในการให้ความเห็นทางการเมืองได้ ยังไม่พบว่าในต่างประเทศจะอนุญาตให้ผู้แปลงสัญชาติจัดตั้งพรรคการเมืองได้

ตามข้อมูลตามหลักสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) (ตั้งเอกสารที่ส่งมาด้วย ๕) ไม่ปรากฏพันธะสัญญาใดใดของประเทศไทยหรือประเทศอื่นใด ที่จะต้องให้สิทธิสำหรับผู้แปลงสัญชาติในการจัดตั้งพรรคการเมือง

ดังนั้น ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้สิทธินี้กับผู้แปลงสัญชาติ

๖. เหตุผล การแย้งหรือข้ออ้างของของมาตรา ๙(๑) กำหนดได้เนื่องจากมีข้อความคล้ายกับ พรบ.พรรคการเมือง ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ในมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง

เหตุผลประเด็นในการพิจารณา

๖.๑ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและเนื่อหารัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ มีการเปลี่ยนไปจากเดิม มีความจำเป็นต้องพิจารณาใหม่ทั้งหมด

๖.๒.เนื่อหารัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ มีการเปลี่ยนไปจากเดิม มีความจำเป็นต้องพิจารณาใหม่ทั้งหมด

๖.๓ เนื่อหาร่าง พรบ.ว่าด้วยพรรคการเมือง เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มาตราต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลง มีความจำเป็นต้องพิจารณาใหม่ทั้งหมด

สรุปการพิจารณาที่ไม่อาจอ้างได้

ตามความของมาตรา ๙(๑) ปรากฏมีความคล้ายบางส่วน ในมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยหากอ้างว่ามีข้อความที่คล้ายกันแล้วยังคงให้คงไว้ นั้น จึงไม่สามารถอ้างได้ เพราะทั้งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ และ ๒๕๕๐ และเนื่อหาของ พรบ.ว่าด้วยพรรคการเมือง ปี ๒๕๕๐ (รวมทั้งแก้ไขถึงปี ๒๕๕๔) มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม

สรุปข้ออ้างสำหรับมีข้อความเหมือนใน พรบ.ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ นั้น ไม่สามารถกล่าวอ้างได้ตามเหตุผลข้างต้น

๗.เหตุผล การแย้งหรืออาจจะใช้เป็นข้ออ้างว่า “การกำหนดให้สิทธิผู้แปลงสัญชาติตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๕ (๑) (ให้สิทธิสำหรับผู้มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี เป็นผู้มิสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น) แล้วจึงให้สิทธิในการตั้งพรรคการเมืองได้”

เหตุผลแย้งในการกล่าวอ้าง ไม่สามารถอ้างได้ เนื่องจาก

๑.มาตรา ๙๕ (๑) เป็นการให้สิทธิสำหรับผู้แปลงสัญชาติตามที่กำหนด โดยให้สิทธิเพียงสิทธิในการเลือกตั้งเท่านั้น

๒.ไม่มีข้อความให้สิทธิของผู้แปลงสัญชาติตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญในการได้สิทธิในการจัดตั้งพรรคการเมือง และไม่มีข้อความในรัฐธรรมนูญสนับสนุนให้บุคคลผู้แปลงสัญชาติฯ สามารถจัดตั้งพรรคการเมืองได้

หากอนุญาตให้ผู้แปลงสัญชาติฯ เป็นบุคคลที่จัดตั้งพรรคการเมืองได้ อาจจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในเชิงการปกครอง และอาจเกี่ยวข้องกับอำนาจและการบริหารของรัฐได้

สรุปข้ออ้างดังกล่าว ไม่สามารถอ้างได้ตามเหตุผลแย้งข้างต้น

๘.หากมีเหตุผลที่จะอ้างถึง ให้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการแปลงสัญชาติที่มีมาตรการที่เข้มข้นกว่าเดิม ก็ไม่สามารถอ้างได้ เนื่องจากคุณสมบัติของผู้แปลงสัญชาติไม่ตรงตามหลักของผู้ทรงสิทธิเสรีภาพของประชาชนไทยโดยเชื้อชาติ (หมายเหตุ กฎหมายเรื่องสัญชาติของไทยในปัจจุบันยังคงล้าหลังกว่านานาประเทศ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

Handwritten signature

Handwritten signature

ขอแสดงความนับถือ

(*Handwritten signature*)

นางณัฏิกานต์ สุตินันท์วิหาร
นักวิชาการอิสระ

(นายมีชัย ฤชุพันธุ์)
ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
๑๙ มิ.ย. ๒๕๖๐

เครือข่ายภาคประชาสังคมและวิชาการธรรมภิบาลเพื่อชาติไทย คุณณัฏิกานต์ สุตินันท์วิหาร

เครือข่ายเพื่อนตะวันออก วาระเปลี่ยนตะวันออก

ดร.สมนึก วงมัวคิน

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนฯ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ศ.ดร.ธวัชชัย ศุภดิษฐ์

เครือข่ายนักวิชาการ EHIA

รศ.ดร.เรณู เวชรัชต์พิมล

เครือข่ายหรือองค์กรที่สนับสนุน

๑. เครือข่ายปกป้องผืนป่าตะวันออก
๒. เครือข่ายชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก
๓. เครือข่ายประชาชนศึกษาและติดตามปัญหาขยะ
๔. เครือข่ายสภาพลเมืองจังหวัดชลบุรี
๕. ศูนย์ประสานงานภาคีการพัฒนาจังหวัดชลบุรี

Handwritten mark

๖. เครือข่ายรักษ์แม่พระธรณี ชลบุรี
๗. กลุ่มรักษ์สิ่งแวดล้อมนาเกลือชลบุรี
๘. กลุ่มอนุรักษ์อ่าวนาเกลือ ชลบุรี
๙. กลุ่มอนุรักษ์อ่าวบางละมุง ชลบุรี
๑๐. กลุ่มประมงต้นแบบบ้านอ่าวอุดม ชลบุรี
๑๑. กลุ่มประมงต้นแบบอ่างศิลา ชลบุรี
๑๒. กลุ่มประมงต้นแบบแหลมแท่น ชลบุรี
๑๓. กลุ่มประมงต้นแบบหาดวอนนภา ชลบุรี
๑๔. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้านเกาะสีชัง ชลบุรี
๑๕. เครือข่ายรักษ์อ่าวอุดม ชลบุรี
๑๖. ชมรมสร้างสันติสุขอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี
๑๗. สมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็กเยาวชนและครอบครัวภาคตะวันออกเฉียง
๑๘. ศูนย์ประสานงานการพัฒนาสังคมจังหวัดระยอง
๑๙. สมัชชาแปดริ้วยั่งยืน
๒๐. เครือข่ายคุ้มครองสิทธิชุมชนและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสระแก้ว
๒๑. ศูนย์ศึกษาสิทธิกรรมธรรมชาติสระแก้วบ้านเนินไทร จังหวัดสระแก้ว
๒๒. ชมรมรักษ์เขาไม้แก้ว จังหวัดปราจีนบุรี
๒๓. เครือข่ายรักษ์ลุ่มน้ำพระปรอง จังหวัดปราจีนบุรี
๒๔. เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกจังหวัดฉะเชิงเทรา
๒๕. กลุ่มเกษตรอินทรีย์อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
๒๖. สมาคมประมงพื้นบ้านจังหวัดระยอง
๒๗. กลุ่มคนบ้านค่ายรักบ้านเกิดจังหวัดระยอง
๒๘. เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคจังหวัดตราด

ติดต่อ เบอร์มือถือ ๐๖๔-๔๙๓-๐๕๔๑

**ข้อความของมาตรา ๔๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐
ที่เกี่ยวข้องกับการแปลงสัญชาติ**

มาตรา ๔๕ บุคคลผู้มิใช่คุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มิสิทธิเลือกตั้ง

- (๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มิใช่สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง
- (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันถึงวันเลือกตั้ง ผู้มิสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร จะขอลงทะเบียนเพื่อออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ณ สถานที่ และตามวันเวลา วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้

**ข้อความในกฎหมายร่างพรป.๗ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ... (๒๕๖๐) ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ ปรากฏในมาตรา ๙(๑)**

เหตุผล

ร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ...

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้การจัดตั้ง การบริหารงาน และการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งมีมาตรการกำกับให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกของพรรคการเมือง ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้เป็นไปโดยสอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญด้วยแล้ว

หมวด ๑

การตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๙ บุคคลซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกัน และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนอาจร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี
- (๓) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑)

ข้อความในกฎหมายพรป.ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๕๐ ที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๘ ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือมีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้

ในการจัดตั้งพรรคการเมือง ให้ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองจัดให้มีการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายพรรคการเมือง กำหนดข้อบังคับพรรคการเมือง และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง

การประชุมตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ข้อมูลสนับสนุนในเชิงวิชาการตามหลักการที่ขัดต่อข้อกฎหมายที่มาตรา ๙(๑) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ... (๒๕๖๐) และหลักการที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

ข้อมูลประกอบสำหรับเนื้อหาที่แสดงถึงการขัดกันกับหลักกฎหมายที่สำคัญ

๑. หลักผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ^๕

สรุปสาระสำคัญโดยย่อ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ อาจจำแนกตามการกำเนิดออกได้ เป็น ๒ ประเภทด้วยกัน คือ สิทธิมนุษยชน และสิทธิของพลเมือง

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ผู้ที่จะทรงสิทธิของพลเมือง หรือสิทธิทางการเมืองได้ ต้องเป็นผู้มีสัญชาติของรัฐเท่านั้น ไม่มีรัฐใดในโลกที่ยอมให้คนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในอาณาจักรของตน ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือเป็นการถาวรก็ตามมีสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองได้^๖

กรณีประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ค.ศ.๑๙๔๙ มาตรา ๒๘ ข้อ ๑ ที่สงวนสิทธิเลือกตั้งไว้ให้แก่ “ชนชาวเยอรมัน” หรืออีกนัยหนึ่งผู้มีสัญชาติเยอรมันเท่านั้น^๗

มีนักกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยอย่างน้อย ๒ ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย^๘ และ ศาสตราจารย์ ดร.วิชฌุ เครื่องงาม^๙ เห็นว่าผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทุกฉบับได้แก่คนสัญชาติไทยเท่านั้น ทั้งนี้โดยให้เหตุผลว่า รัฐธรรมนูญของรัฐแต่ละรัฐ ย่อมกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐนั้นกับคนต่างด้าว ดังนั้นถึงแม้ว่าบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตราต่างๆ จะบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิ...” หรือ “บุคคลย่อมมีเสรีภาพ...” แต่คำว่า “บุคคล” ในมาตราเหล่านี้ต้องเข้าใจว่าหมายถึง “ชนชาวไทย” และคำคำนี้จะเข้าใจเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้นอกจากผู้มีสัญชาติไทย “ถ้ารัฐธรรมนูญจะให้สิทธิและเสรีภาพแก่คนต่างด้าว ก็จะต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้ คนต่างด้าวจะมีสิทธิ

^๕ นายวรพจน์ วิศวตพิชญ์, การปฏิรูปการเมืองไทย ฐานคิดและข้อเสนอว่าด้วยการออกแบบรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ปี ๒๕๔๐, บทที่ ๓ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ : ผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ หน้า ๙๖-๑๔๔ :หน้า ๙๖

^๖ Johannes Siemes, Hermann Roesler and the Making of The Meiji State; An Ex-amination of His Background and His Influence on the Founders of Modern Japan & the Complete Text of The Meiji Constitution Accompanied by His Personal Commentaries and Notes (Tokyo, Rotland, Vt: Sophia University in cooperation with Charles E. Tuttle, ๑๙๖๘), ๑๑๗.

^๗ Michel Fromont, “Republique federale d’Allemagne: La jurisprudence constitutionnelle en ๑๙๙๐ et ๑๙๙๑,” Revue Du Droit Public vol. (๑๙๙๓): ๑๕๗๖-๗๘

^๘ หยุด แสงอุทัย,คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.๒๕๑๑) เรียงมาตรา (พระนคร: บำรุงสาสน์, ๒๕๑๑, หน้า ๑๓๐-๓๑.

^๙ วิชฌุ เครื่องงาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพฯ : แสงสิทธิการพิมพ์, ๒๕๓๐),๖๕๕.

เพียงโดยอ้อมเป็นไปตามสนธิสัญญาและกฎหมายอื่น ซึ่งไม่ใช่เรื่องของรัฐธรรมนูญ”^{๑๐} ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Hermann Roesler นักนิติศาสตร์ชาวเยอรมันผู้มีส่วนอย่างสำคัญในการจัดทำรัฐธรรมนูญเมจิ ค.ศ.๑๘๘๙^{๑๑} ตามความเห็นดังกล่าว คนต่างด้าวอาจมีสิทธิและเสรีภาพอยู่ตามรัฐธรรมนูญของประเทศตน หรือตามหลักสิทธิมนุษยชนแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่มีหน้าที่ต้องไปให้หลักประกันแก่คนต่างด้าวเหล่านั้นแต่อย่างใด

สิทธิพลเมืองเป็นสิทธิและเสรีภาพที่บุคคลซึ่งเป็นพลเมืองของรัฐนั้นๆ เท่านั้นที่จะสามารถเป็นผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว สิทธิและเสรีภาพที่ตกได้แก่พลเมืองของรัฐนั้น มักจะเป็นสิทธิและเสรีภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในทางการเมือง สิทธิในการตั้งพรรคการเมืองหรือสิทธิในการรับราชการหรือสิทธิในการเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรของรัฐอื่นๆ เนื่องจากสิทธิในทางการเมือง เช่น สิทธิในการเลือกตั้งนั้นเป็นพื้นฐานของหลักประชาธิปไตย และหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน สิทธิดังกล่าวนี้จึงเป็นสิทธิของประชาชนของรัฐเท่านั้น นอกเหนือจากสิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองแล้ว ยังมีสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสถานะของความเป็นบุคคลของชาติเท่านั้น เช่น การคุ้มครองมิให้มีการถอนสัญชาติของบุคคลชาตินั้น หรือการห้ามมิให้เนรเทศที่มีสัญชาตินั้น เป็นต้น^{๑๒}

สรุป ชัดกับผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากไม่มีประเทศไหนอนุญาตให้ผู้แปลงสัญชาติสามารถจัดตั้งพรรคการเมืองได้

๒. ชัดกับหลักสิทธิพลเมือง

๒.๑ สิทธิพลเมือง

สิทธิพลเมือง หมายถึง สิทธิที่รัฐธรรมนูญมุ่งที่จะให้ความคุ้มครองเฉพาะบุคคลที่เป็นพลเมืองของรัฐเท่านั้น^{๑๓}

สิทธิพลเมือง หมายถึง สิทธิที่รัฐธรรมนูญมุ่งที่จะให้ความคุ้มครองเฉพาะบุคคลที่เป็นพลเมืองของรัฐเท่านั้น มักจะเป็นสิทธิและเสรีภาพในการที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเจตนารมณ์ของรัฐหรืออีกนัยหนึ่งก็คือสิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองต่าง ๆ^{๑๔} ฉะนั้นบุคคลต่างชาตินี้จึงไม่เป็นผู้ทรงสิทธิพลเมือง”

^{๑๐} หยุด แสงอุทัย, อ้างแล้ว, ๑๓๐-๓๑

^{๑๑} Johannes Simes, op.cit., ๑๑๗

^{๑๒} บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, เชิงอรรถที่ ๙, น.๖๑ พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน, ๒๕๕๒),

^{๑๓} บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน, ๒๕๕๒), น.๕๑

^{๑๔} วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน, ๒๕๔๓), น.๒๒

ตัวอย่างของสิทธิพลเมือง ได้แก่ เสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ สิทธิในการเข้ารับราชการ เสรีภาพในการประกอบอาชีพ เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ เป็นต้น

“สิทธิต่างๆ ที่จำเป็นต่อการได้มาซึ่งอำนาจรัฐดังกล่าวเป็นสิทธิพลเมือง ฉะนั้นอาจสรุปได้ว่าสิทธิพลเมืองนั้นมีจุดมุ่งหมายปลายทางไปสู่การปกครองในระบบประชาธิปไตย”^{๑๕}

สิทธิพลเมืองยังเกี่ยวข้องกับ

๒.๒ สิทธิพลเมืองกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

สิทธิพลเมืองจะมีได้ก็เฉพาะแต่ภายหลังเวลาที่สังคมการเมืองที่เรียกว่า “รัฐ” อุบัติขึ้นแล้วเท่านั้น ก่อนหน้านั้นความคิดเรื่องสิทธิพลเมืองย่อมไม่อาจก่อตัวขึ้นมาได้เลย^{๑๖} และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดก็ตาม ถือกันว่าสิทธิพลเมืองนี้เป็นสิทธิและเสรีภาพที่สืบเนื่องมาจากสิทธิมนุษยชนนั่นเอง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การที่ราษฎรเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเจตนารมณ์ของรัฐ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม เป็นวิธีการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของตนที่มั่นใจได้วิธีหนึ่งในหลายๆ วิธีนั่นเอง^{๑๗}

๒.๓ สิทธิพลเมืองในทางการเมือง

เนื่องจากตามความหมายของสิทธิกระทำการ (Status Activus) ซึ่งเป็นกลุ่มของสิทธิที่ปัจเจกบุคคลใช้สิทธิของตนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างเจตจำนงทางการเมือง หรือเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรของรัฐ พลเมืองของรัฐนั้นๆ เท่านั้นจึงจะเป็นผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวทั้งนี้เพราะสิทธิทางการเมือง เช่น สิทธิเลือกตั้งเป็นพื้นฐานของหลักประชาธิปไตย (Demokratieprinzip) และหลัก

^{๑๕} เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, *หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ*, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๗)

^{๑๖} เพราะหากไม่มีรัฐแล้ว มนุษย์ย่อมจะมีสิทธิเสรีภาพอย่างบริบูรณ์ในรูปแบบของสิทธิมนุษยชน และโดยสภาพของสิทธิพลเมืองเองที่เป็นสิทธิที่จะเข้าไปร่วมสร้างเจตจำนงทางการเมือง หากไม่มีองค์กรทางการเมือง สิทธิพลเมืองก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้โดยสภาพ

^{๑๗} อาจกล่าวได้ว่า การที่ราษฎรเข้าไปเป็นผู้ปกครองเสียเองก็คือการคุ้มครองสิทธิของราษฎรด้วยตนเอง สิทธิพลเมืองซึ่งเป็นสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของราษฎรจึงเปรียบเสมือนช่องทางที่ราษฎรจะเข้าไปทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของตนซึ่งมีมาอยู่แล้วตามธรรมชาติ

อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Volkssouveranitat) สิทธิดังกล่าวจึงเป็นสิทธิของประชาชนของรัฐเท่านั้น^{๑๘}

สรุป ชัดกับหลักสิทธิพลเมืองและหลักสิทธิพลเมืองในทางการเมือง

จากข้อมูลความหมายของ สิทธิพลเมือง ได้เน้นหนักว่าบุคคลต่างชาติไม่เป็นผู้ทรงสิทธิพลเมือง “สิทธิพลเมือง หมายถึง สิทธิที่รัฐธรรมนูญมุ่งที่จะให้ความคุ้มครองเฉพาะบุคคลที่เป็นพลเมืองของรัฐเท่านั้น มักจะเป็นสิทธิและเสรีภาพในการที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเจตนารมณ์ของรัฐหรืออีกนัยหนึ่งก็คือสิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองต่าง ๆ”^{๑๙} ฉะนั้นบุคคลต่างชาติจึงไม่เป็นผู้ทรงสิทธิพลเมือง”

๓. หลักความมั่นคงของรัฐ

รากฐานของการทำหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของรัฐถือว่าเป็นพื้นฐานสำหรับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ตามพื้นฐานของทฤษฎีสัญญาประชาคมนั้นความมั่นคงของรัฐเป็นผลมาจากการที่รัฐเข้ามาทำหน้าที่ให้การคุ้มครองแก่สิทธิของปัจเจกบุคคล ดังนั้น ตามแนวคิดของนักกฎหมายธรรมชาติ ความมั่นคงในการดำรงอยู่ของรัฐจึงเป็นเหตุผลอันชอบธรรมสำหรับการจำกัดเสรีภาพของบุคคลได้ การย้อนกลับไปพิจารณาการทำหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐกับความมั่นคงปลอดภัยในสิทธิของปัจเจกบุคคลจึงเป็นการแสดงถึงความเกี่ยวพันของความชอบธรรมในยุคดั้งเดิมที่ยังคงมีผลมาจนถึงปัจจุบัน^{๒๐}

ดังนั้น ความสามารถในการทำภาระหน้าที่ของรัฐจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นวัตถุประสงค์ในการจำกัดสิทธิเสรีภาพ ซึ่งอาจกำหนดรูปแบบของการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในลักษณะของการกำหนดหน้าที่ให้แก่พลเมือง เช่น การกำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ในการเสียภาษีหรือการกำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ต่างๆ เป็นต้น^{๒๑}

สรุป ชัดกับหลักความมั่นคงของรัฐ

^{๑๘} อุดม รัฐอมฤต, นพนิธิ สุริยะ, และบรรเจิด สิงคะเนติ, การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐.

(กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, ๒๕๕๔) น.๙๘-๙๙

^{๑๙} วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน, ๒๕๕๓), น.๒๒

^{๒๐} Klaus Stern, *Das Staatsrecht der Bundesrepublik Deutschland*, Band III/๒ Allgemeine Lehren der Grundrechte, Munchen, ๑๙๙๔, S.๓๒๒ อ้างใน บรรเจิด สิงคะเนติ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๙, น.๒๐๗.

^{๒๑} ภัทสรธณ อุซุงศ์อมร, “การจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙: ศึกษาเฉพาะกรณีการระบอบบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕)

๔. หลักการของกฎหมายมหาชน

ขัดกับหลัก “อำนาจอธิปไตย”^{๒๒} เป็นของรัฐ หน้า ๘๔

ความจริงแล้วรากฐานแห่งอำนาจที่แท้จริงนั้นเป็นของรัฐ แต่ผู้ใช้อำนาจนั้นเป็นตัวแทนของรัฐ ดังนั้นเมื่ออำนาจเป็นของรัฐ การแสดงความเป็นเจ้าของสิ่งใดได้นั้น สิ่งนั้นต้องมีสภาพบุคคลตามกฎหมาย รัฐจึงต้องมีสภาพบุคคลตามกฎหมายไปด้วยแต่เนื่องจากรัฐเป็นบุคคลธรรมดาไม่ได้เพราะรัฐมีความเป็นนามธรรม ด้วยดังกล่าวรัฐจึงต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายสมมติขึ้นที่เรียกว่านิติบุคคล ความเป็นนิติบุคคลของรัฐจึงจำเป็นต้องเกิดขึ้น

จากที่กล่าวมาแล้วว่า อำนาจทางการเมืองเดิมที่ติดอยู่กับตัวบุคคลมีความไม่แน่นอน และอาจถูกทำลายได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดการแยกอำนาจจากตัวบุคคลไปให้กับรัฐ อำนาจทางการเมืองเดิมที่เป็นของบุคคลจึงเปลี่ยนมาเป็นอำนาจของรัฐ ซึ่งมีความสูงสุด เด็ดขาด และเป็นนิรันดร์ หรือที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย แต่เนื่องจากรัฐแสดงออกทางการเมืองกระทำไม่ได้เพราะเป็นสิ่งที่ถูกสมมติขึ้นมาจึงต้องมีการหาบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมาทำการแทน และต่อมาก็เกิดแนวคิดของการแบ่งแยกการใช้อำนาจรัฐหรือหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพื่อมิให้อำนาจรัฐตกไปอยู่ในมือของคนใดคนหนึ่ง กล่าวอีกนัยหนึ่ง เพื่อเป็นการยืนยันว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มาทำการแทนนั้นต่างก็เป็นเพียงผู้ใช้อำนาจแทนรัฐเท่านั้น หากเข้ามาเป็นเจ้าของอำนาจแทนรัฐไม่ เจ้าของอำนาจรัฐที่แท้จริงนั้นไม่ใช่ของใครอื่น นอกเสียจากตัวรัฐเอง

สรุป คุณสมบัติที่กำหนดในการตั้งพรรคการเมืองของมาตรา ๙ (๑) นั้นขัดกับหลักของกฎหมายมหาชน “อำนาจอธิปไตย” ในการกำหนดให้ ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

^{๒๒} เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน พิมพ์ครั้งที่ ๓ (บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด ศูนย์หนังสือกฎหมายวิญญูชน หน้า ๘๔

ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงกฎหมายและข้อเสนอในเชิงนโยบาย

๑. ในกรณีจัดตั้งพรรคการเมือง ไม่ควรให้ผู้แปลงสัญชาติฯ เข้าร่วมได้เลย ตามเหตุผลที่กล่าวมาและตามการของผู้ทรงสิทธิของประชาชนไทย และไม่มีประเทศไหนให้โอกาสหรืออนุญาตให้ผู้แปลงสัญชาติในการตั้งพรรคการเมือง

การแปลงสัญชาติเป็นบุคคลประเภท ๒ ไม่ใช่เชื้อชาติไทย ห้ามตั้งพรรคการเมือง

ข้อเสนอ ให้ตัดคำว่า “ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี” ออกจาก มาตรา ๙(๑)

๒. สำหรับการให้สิทธิการเลือกตั้งของผู้แปลงสัญชาตินั้นกำหนดให้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด และต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๘ ปี

เหตุผล เป็นการได้สิทธิที่เท่าเทียมกันกับคนไทย ที่มีอายุ ๑๘ ปี แล้วถึงได้สิทธิเลือกตั้งได้เหมือนคนไทยที่นับอายุตั้งแต่เกิดใหม่ เป็นการได้สิทธิที่เท่าเทียมกันต้อง ๑๘ ปีบริบูรณ์เลือกตั้งได้ แปลงสัญชาติ ๑๘ ปี

ข้อเสนอ กำหนดเงื่อนไขในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมในกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้เจตจำนงค์ตามข้อเสนอ (เนื่องจากข้อความนี้กำหนดในรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๕(๑))

๓. กฎหมายต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักแห่งความได้สัดส่วน^{๒๓}

การพิจารณาควรเพิ่มหลักแห่งความได้สัดส่วน เป็นหลักการขั้นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจกับผู้ที่ถูกอยู่ภายใต้อำนาจ บังคับให้ผู้ใช้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่ถูกอยู่ภายใต้อำนาจของตนอย่างพอเหมาะพอประมาณ (moderation)^{๒๔} ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยส่วนใหญ่ไม่ได้บัญญัติกำหนดหลักกฎหมายนี้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็ถือกันว่าเป็นหลักรัฐธรรมนูญทั่วไปและมีค่าบังคับเหมือนกันกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญทุกประการ^{๒๕} หลักกฎหมายดังกล่าวมีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักการย่อย ๆ ๓ หลักการด้วยกันคือ หลักแห่งความเหมาะสม (principle of suitability) หลักแห่งความจำเป็น (principle of necessity) และหลักแห่งความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ (principle of proportionality in the narrow sense)^{๒๖}

๔. หน่วยงานกฤษฎีกามีความสำคัญต่อการกำหนดคอกกฎหมายมาก ควรมีการจัดทำพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งและวิธีพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา

๕. พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

๖. พระราชบัญญัติว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็น ฯลฯ

^{๒๓} วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, การปฏิรูปการเมืองไทย ฐานคิดและข้อเสนอ

^{๒๔} Pierre Muller, “Le principe de la proportionalite”, Revue de droit Suisse ๙๗ (๑๙๗๘) : ๑๙๘.

^{๒๕} Georg Nolte, “General Principle of German and European Administrative Law-A Comparison in Historical Perspective,” Modern Law Review ๕๗, no.๒ (March ๑๙๙๔) : ๑๙๙-๒๑๒.

^{๒๖} Mahendra P. Singh, German Administrative Law in Common Law Perspective, administrative, vol.I: Les fondements generaux ZBerne: Staempfli & Cie Sa, ๑๙๘๘)ม ๓๕๐-๕๕: วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, “การควบคุมการใช้ดุลยพินิจทางปกครองโดยองค์กรตุลาการ,” ใน รวมบทความทางวิชาการโอกาสครบรอบ ๖๐ ปี ดร.ปรีดี เชมมทรัพย์, บ.ก.สมัยศ เชื้อไทย (กรุงเทพฯ พ.เค.พรินติ้ง เฮาส์, ๒๕๓๑), ๑๙๕-๒๐๘

ข้อมูลที่มาตรา ๔(๑) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ... (๒๕๖๐) อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐
ตัวอย่างข้อมูลและข้อสังเกตรายมาตรา

ตัวอย่างเนื้อหาของมาตราของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ อาจขัดกับเนื้อหาของร่าง พรป.๖
มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความ
คุ้มครอง
ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

ตัวอย่างเนื้อหาและข้อสังเกตรายมาตราของหมวด ๓

หมวด ๓

สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะใน
รัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและ
เสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ
เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
อันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้
สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิด
อาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตาม
เงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัด
ต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อ
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณี
หนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

ข้อสังเกต ในต่างประเทศหรือตามหลักสิทธิมนุษยชนตามหลักสากลให้สิทธิของผู้แปลงสัญชาติในการเลือกตั้ง และการให้ความเห็นทางการเมืองได้เท่านั้น ไม่ได้ระบุหรือให้สิทธิในการจัดตั้งพรรคการเมือง

หากผู้แปลงสัญชาติฯ ตามที่ระบุนั้นสามารถเข้ามาปกครองและอยู่ในอำนาจในฐานะหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีสิทธิหรือได้รับเลือกตั้งเสียงข้างมาก หรือได้มีส่วนร่วมในการปกครองในฐานะรัฐ อาจเข้าถึงข้อมูลของประชาชน ที่อาจเกี่ยวข้องหรืออาจจะใช้สิทธิของรัฐอย่างไม่ชอบธรรมอาจละเมิดสิทธิที่ระบุในมาตรา ๒๕-๓๐ ได้

มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อสังเกต หากผู้แปลงสัญชาติฯ ตามที่ระบุนั้นอาจไม่ได้เข้าถึงหลักศาสนาหลักของคนในชาติ หรือศาสนาอื่นใดอาจจะทำให้เกิดความไม่มั่นคงหรือ อาจเกิดการเป็นปฏิปักษ์ หรืออันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐได้

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๓๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่
รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การ
โฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัย
อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือ
เสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกัน
สุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวง
ชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการ
แสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำ
มิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจ
ก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศ
อยู่ในภาวะสงคราม

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชนรัฐจะ
กระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณา
หรือประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกัน ต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจ
เงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนด และประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ให้คำนึงถึง
วัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการใด
ๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล
หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก

ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่
ตราขึ้นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อ

ประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดใช้ค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจน ผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืน โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะผลกระทบต่อผู้ถูก เวนคืน รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้ถูกเวนคืนอาจได้รับจากการเวนคืนนั้น

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการที่บัญญัติไว้ในวรรคสาม เว้นแต่เป็นการเวนคืนเพื่อนำอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนไปชดเชยให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของ อสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการ เข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้ประโยชน์เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือมี อสังหาริมทรัพย์เหลือจากการใช้ประโยชน์ และเจ้าของเดิมหรือทายาทประสงค์จะได้คืน ให้คืนแก่ เจ้าของเดิมหรือทายาท

ระยะเวลาการขอคืนและการคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนที่มีได้ใช้ประโยชน์หรือที่เหลือจาก การใช้ประโยชน์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดใช้ไป ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายบัญญัติ

การตรากฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยระบุเจาะจงอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าของ อสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามความจำเป็น มิให้ถือว่าเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๖ วรรคสอง

มาตรา ๓๘ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผัง เมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

มาตรา ๓๙ การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทย เข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การ ป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ เพียงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการ เลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ

ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว

(๓) ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด

มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) อนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี อันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชนและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(๔) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน

สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

มาตรา ๔๖ สิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง
บุคคลย่อมมีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภคเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค
องค์กรของผู้บริโภคตามวรรคสองมีสิทธิรวมกันจัดตั้งเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระเพื่อให้เกิด
พลังในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ทั้งนี้หลักเกณฑ์และ
วิธีการจัดตั้ง อำนาจในการเป็นตัวแทนของผู้บริโภค และการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐ ให้เป็นไป
ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ
บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมาย
บัญญัติ
บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มาตรา ๔๘ สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครอง
และช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ
บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิ
ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๙ บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้

ผู้ใดทราบว่ามีกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาล
รัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวัน
นับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง

ข้อสังเกต หากผู้แปลงสัญชาติฯ ตามที่ระบุนั้นสามารถเข้ามาปกครองและอยู่ในฐานะพรรค
การเมือง หรือหัวหน้าพรรคการเมือง หรือพรรคการเมืองที่มีสิทธิหรือได้รับเลือกตั้งเสียงข้างมาก หรือได้
มีส่วนร่วมในการปกครองในฐานะหัวหน้าพรรค อาจมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสมาชิกพรรคที่ได้ดำรง
ตำแหน่งในภาครัฐ อาจเข้าถึงข้อมูลของประชาชน ที่อาจเกี่ยวข้องหรืออาจจะใช้สิทธิของรัฐอย่างไม่ชอบ
ธรรมอาจละเมิดสิทธิที่ระบุในมาตรา ๓๒-๔๙ ได้

ข้อมูลตามหลักสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่า
ด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International
Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR)

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

(International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR)

อารัมภบท

รัฐภาคีแห่งกติกานี้

พิจารณาว่า ตามหลักการที่ได้ประกาศไว้ในกฎบัตรสหประชาชาตินั้น การยอมรับในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดและสิทธิที่เท่าเทียมกันและไม่อาจเพิกถอนได้ของสมาชิกทั้งปวงของมวลมนุษยชาตินั้นเป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติธรรมในโลก

ยอมรับว่า สิทธิเหล่านี้มาจากศักดิ์ศรีแต่กำเนิดของมนุษย์

ยอมรับว่า ตามปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อุดมการณ์ที่ว่าเสรีชนอุปโลกเสรีภาพทางพลเมืองและเสรีภาพทางการเมือง และโดยปราศจากความกลัวและความต้องการนั้นสามารถสัมฤทธิ์ผลหากมีการสร้างสภาวะซึ่งทุกคนจะอุปโลกสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ถึง พันธกรณีแห่งรัฐบาลภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติที่จะส่งเสริมการเคารพและการยอมรับโดยสากลต่อสิทธิและเสรีภาพมนุษยชน

ตระหนักว่า ปึงเจกบุคคลซึ่งมีหน้าที่ต่อปึงเจกบุคคลอื่นและต่อประชาคมของตนมีความรับผิดชอบที่จะเพียรพยายามในการส่งเสริมและการยอมรับสิทธิที่รับรองไว้ในกติกานี้

ลงกัน ในข้อต่อไปนี้

ภาค ๑

ข้อ ๑

๑. ประชาชนทั้งปวงมีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยอาศัยสิทธินั้น ประชาชนจะกำหนดสถานะทางการเมืองของตนอย่างเสรี รวมทั้งดำเนินการอย่างเสรีในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตน

๒. เพื่อจุดมุ่งหมายของตน ประชาชนทั้งปวงอาจจัดการ โภคทรัพย์และทรัพยากรธรรมชาติของตนได้อย่างเสรี โดยไม่กระทบต่อพันธกรณีใด ๆ อันเกิดจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการแห่งผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และกฎหมายระหว่างประเทศ ประชาชนจะไม่ถูกลิดรอนจากวิถีทางแห่งการยังชีพของตนไม่ว่าในกรณีใด ๆ

๓. รัฐภาคีแห่งกติกานี้ รวมทั้งผู้รับผิดชอบในการบริหารดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเอง และดินแดนในภาวะทรัสตี จะส่งเสริมสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเองให้บรรลุผลเป็นจริง และต้องเคารพสิทธินั้นตามบทบัญญัติแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ

ภาค ๒

ข้อ ๒

๑. รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะเคารพและประกันแก่ปัจเจกบุคคลทั้งปวงภายในดินแดนของตนและภายใต้เขตอำนาจของตนในสิทธิทั้งหลายที่รับรองไว้ในกติกานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกใด ๆ อาทิ เชื้อชาติ ศิพ พหุ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

๒. ในกรณีที่ยังไม่มีมาตรการทางนิติบัญญัติหรือมาตรการอื่นใด รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็น ตามกระบวนการทางรัฐธรรมนูญของตนและบทบัญญัติแห่งกติกานี้เพื่อให้มีมาตรการทางนิติบัญญัติหรือมาตรการอื่นใดที่อาจจำเป็น เพื่อให้สิทธิทั้งหลายที่รับรองไว้ในกติกานี้เป็นผล

๓. รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะ

(ก) ประกันว่า บุคคลใดที่สิทธิหรือเสรีภาพของตนซึ่งรับรองไว้ในกติกานี้ถูกละเมิดต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจัง โดยไม่ต้องคำนึงว่าถูกละเมิดนั้นจะกระทำโดยบุคคลผู้ปฏิบัติกรตามหน้าที่

(ข) ประกันว่า บุคคลใดที่เรียกร้องการเยียวยาดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาจากฝ่ายตุลาการฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจ หรือจากหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ โดยระบบกฎหมายของรัฐ และจะพัฒนาหนทางการเยียวยาด้วยกระบวนการยุติธรรมทางศาล

(ค) ประกันว่า เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องบังคับการให้การเยียวยานั้นเป็นผล

ข้อ ๓

รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรี ในการที่จะอุปโภคสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองทั้งปวงที่ได้ระบุไว้ในกติกานี้

ข้อ ๔

๑. ในภาวะฉุกเฉินสาธารณะซึ่งคุกคามความอยู่รอดของชาติ และได้มีการประกาศภาวะนั้นอย่างเป็นทางการแล้ว รัฐภาคีแห่งกติกานี้อาจใช้มาตรการที่เป็นการเล็งพันกรณีของตนภายใต้กติกานี้ได้เพียงเท่าที่จำเป็นตามความฉุกเฉินของสถานการณ์ ทั้งนี้ มาตรการเช่นนั้นจะต้องไม่ขัดแย้งต่อพันธกรณีอื่น ๆ ของตน ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติเพียงเหตุแห่งเชื้อชาติ ศิพ พหุ ภาษา ศาสนา หรือเผ่าพันทางสังคม

๑๒. การเล็งพันธกรณีตามข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ (วรรค ๑ และ ๒) ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ และข้อ ๑๘ ไม่อาจทำได้ ภายใต้บทบัญญัติของข้อนี้

๑๓. รัฐภาคีใดแห่งกติกาที่ใช้สิทธิเล็งพันธดังกล่าวต้องแจ้งรัฐภาคีอื่นแห่งกติกาโดยทันทีเพื่อให้ทราบถึงบทบัญญัติ ซึ่งตนได้เล็งและเหตุผลแห่งการเล็งพันธดังกล่าว โดยให้เลขานุการสหประชาชาติเป็นสื่อกลาง ให้มีการแจ้งโดยผ่านสื่อเคม ในวันที่รัฐนั้นยุติการเล็งพันธดังกล่าว

ข้อ ๕

๑. ไม่มีความใดในกติกาที่อาจนำไปสู่ความไปในทางที่จะให้รัฐใด กลุ่มหรือบุคคลใดได้สิทธิที่จะเข้าไป เกี่ยวข้องกับกิจกรรม หรือกระทำการใดอันมีจุดมุ่งหมายในการทำลายสิทธิและเสรีภาพประกาศที่รับรองไว้ในกติกา นี้ หรือเป็นการจำกัดสิทธิอื่นยิ่งไปกว่าที่ได้บัญญัติไว้ในกติกา

๒. จะต้องไม่มีการจำกัดหรือเล็งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรอง หรือที่มีอยู่ในรัฐภาคีใดในกติกา นี้ ซึ่งเป็นไปตามกฎหมาย อนุสัญญา กฎระเบียบ หรือจารีตประเพณี โดยอ้างว่ากติกาไม่รับรองสิทธิเช่นนั้น หรือรับรอง สิทธินั้นในระดับที่ต่ำกว่า

ภาค ๓

ข้อ ๖

๑. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครอง โดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้ เสียชีวิต โดยอำเภอใจ

๒. ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด ตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกา และต้องอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและ การลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้อีกแต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ

๓. ในกรณีที่ทำให้เสียชีวิตมีลักษณะเป็นอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ ย่อมเป็นที่เข้าใจว่าข้อนี้มีได้ให้อำนาจรัฐ ภาคีใดแห่งกติกาในอันที่จะเล็งพันธกรณีใดที่มีตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษ อาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์

๔. บุคคลใดต้องคำพิพากษาประหารชีวิต ย่อมมีสิทธิขอภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษา การนิร โทษกรรม การอภัยโทษ หรือการลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิตอาจให้ได้ในทุกกรณี

๕. บุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี กระทำความผิดจะถูกพิพากษาประหารชีวิตมิได้ และจะดำเนินการประหารชีวิตสตรี ขณะมีครรภ์มิได้

๖. รัฐภาคีใดแห่งกติกานี้จะยกข้อนี้ขึ้นอ้างเพื่อประวิง หรือชักขวางการยกเลิกโทษประหารชีวิตมิได้

ข้อ ๑

บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

ข้อ ๒

๑. บุคคลจะถูกเอาตัวลงเป็นทาสมิได้ การเอาคนลงเป็นทาสและการค้าทาสทุกรูปแบบจะต้องถูกห้าม

๒. บุคคลจะถูกบังคับให้ตกอยู่ในภาวะเยี่ยงทาสมิได้

๓. (ก) บุคคลจะถูกเกณฑ์แรงงานหรือบังคับใช้แรงงานมิได้

(ข) ในประเทศที่การลงโทษจำคุกควบกับการทำงานหนักเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่งความในวรรค ๓ (ก) มิได้ห้ามการทำงานหนักตามคำพิพากษาที่ให้ลงโทษเช่นนั้นของศาลที่มีอำนาจ

(ค) เพื่อวัตถุประสงค์ของวรรคนี้ คำว่า “แรงงานที่ถูกเกณฑ์หรือถูกบังคับ” ไม่หมายรวมถึง

(๑) งานหรือบริการใด ซึ่งมีได้บ้างถึงในอนุวรรค (ข) ซึ่งโดยปกติบุคคลผู้ถูกควบคุมโดยผลของคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายของศาล หรือบุคคลผู้อยู่ระหว่างการปล่อยตัวจากการควบคุมโดยมีเงื่อนไขไปต้องกระทำตามคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมาย

(๒) การปฏิบัติงานใดในลักษณะทางทหาร และการรับใช้ชาติที่กฎหมายกำหนดให้ผู้คัดค้านการเป็นทหารเพราะขัดกับมโนธรรมต้องปฏิบัติ ในประเทศที่ยอมรับการคัดค้านเช่นนั้น

(๓) การเกณฑ์ให้ปฏิบัติงานใดในกรณีฉุกเฉินหรือกรณีพิบัติที่คุกคามความอยู่รอดหรือความผาสุกของชุมชน

(๔) งานหรือบริการ ใดอันเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ปกติของพลเมือง

ข้อ ๕

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุม โดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกลิดรอนเสรีภาพของคนมิได้ ยกเว้น โดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

๒. ในขณะจับกุม บุคคลใดที่ถูกจับกุมจะต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม และจะต้องได้รับแจ้งถึงข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลัน

๓. บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญา จะต้องถูกนำตัวโดยพลันไปยังศาลหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะใช้อำนาจทางตุลาการ และจะต้องมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีภายในเวลาอันสมควร หรือได้รับการปล่อยตัวไป มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่าจะต้องควบคุมบุคคลที่รอการพิจารณาคดี แต่ในการปล่อยตัวอาจกำหนดให้มีการประกันว่าจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในชั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และจะมาปรากฏตัวเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา เมื่อถึงวาระนั้น

๔. บุคคลใดที่ถูกลิดรอนเสรีภาพโดยการจับกุมหรือการควบคุม มีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อให้ตัดสิน โดยไม่ชักช้า ถึงความชอบด้วยกฎหมายของการควบคุมผู้นั้น และหากการควบคุมไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ให้ศาลมีคำสั่งปล่อยตัวไป

๕. บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุม โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน

ข้อ ๑๐

๑. บุคคลทั้งปวงที่ถูกลิดรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรม และความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์

๒. (ก) ยกเว้นในสภาพการณ์พิเศษ ผู้ต้องหาต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้ต้องโทษ และต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างออกไปให้เหมาะสมกับสถานะที่ไม่ใช่ผู้ต้องโทษ

(ข) ต้องแยกผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนออกจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ และให้นำตัวขึ้นพิจารณาพิพากษาคดีให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

๓. ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วยการปฏิบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และต้องได้รับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัยและสถานะทางกฎหมาย

ข้อ ๑๑

บุคคลจะถูกจำคุกเพียงเพราะเหตุว่าไม่สามารถปฏิบัติตามภาระหน้าที่ตามสัญญาได้

ข้อ ๑๒

๑. บุคคลทุกคนที่อยู่ภายในดินแดนของรัฐใด โดยชอบด้วยกฎหมาย ย่อมมีสิทธิในเสรีภาพในการโยกย้าย และเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในดินแดนของรัฐนั้น

๒. บุคคลทุกคนย่อมมีเสรีที่จะออกจากประเทศใด ๆ รวมทั้งประเทศของตนได้

๓. สิทธิดังกล่าวข้างต้น ไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดใด ๆ เว้นแต่เป็นข้อจำกัดตามกฎหมาย และที่จำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชนหรือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น และข้อจำกัดนั้นสอดคล้องกับสิทธิอื่น ๆ ที่รับรองไว้ในกติกา

๔. บุคคลจะถูกลิดรอนสิทธิในการเดินทางเข้าประเทศของคนโดยอำเภอใจมิได้

ข้อ ๑๓

คนต่างด้าวผู้อยู่ในดินแดนของรัฐภาคีแห่งกติกานี้ โดยชอบด้วยกฎหมายอาจถูกไล่ออกจากรัฐนั้น ได้โดยคำวินิจฉัยอันได้มาตามกฎหมายเท่านั้น และผู้นั้นย่อมได้รับอนุญาตให้ชี้แจงแสดงเหตุผลคัดค้านการขับไล่ออกจากรัฐนั้น และขอให้มีการทบทวนเรื่องของตน โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือบุคคล หรือคณะบุคคล ที่แต่งตั้งขึ้นเฉพาะกรณี โดยเจ้าหน้าที่ผู้มี

อำนาจโดยได้รับอนุญาตให้มีผู้แทนเพื่อวัตถุประสงค์ข้างต้น ได้เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลจำเป็นเป็นอย่างอื่นด้านความมั่นคงแห่งชาติ

ข้อ ๑๔

๑. บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอกันในการพิจารณาของศาลและคณะตุลาการ ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งคุณต้องหาว่ากระทำผิด หรือการพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของคุณ บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม โดยคณะตุลาการซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีอำนาจ มีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง สื่อมวลชนและสาธารณชนอาจถูกห้ามเข้าฟังการพิจารณาคดีทั้งหมดหรือบางส่วนก็ด้วยเหตุผลทางศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของชาติในสังคมประชาธิปไตยหรือเพื่อความจำเป็นเกี่ยวกับส่วนได้เสียในเรื่องชีวิตส่วนตัวของคุณหรือในสภาพการณ์พิเศษซึ่งศาลเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อการพิจารณาโดยเปิดเผยนั้นอาจเป็นการเสื่อมเสียต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม แต่คำพิพากษาในคดีอาญา หรือคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยข้อพิพาทในคดีอื่นต้องเปิดเผย เว้นแต่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของเด็กและเยาวชน หรือเป็นกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับข้อพิพาทของกลุ่มสมรสในเรื่องการเป็นผู้ปกครองเด็ก

๒. บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดอาญา ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด

๓. ในการพิจารณาคดีอาญา บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำดังต่อไปนี้โดยเสมอภาค

(ก) สิทธิที่จะได้รับแจ้งโดยพลันซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและเหตุแห่งความผิดที่ถูกกล่าวหา ในภาษาซึ่งบุคคลนั้นเข้าใจได้

(ข) สิทธิที่จะมีเวลา และได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อต่อสู้คดี และติดต่อกับทนายความที่ตนเลือกได้

(ค) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยไม่ชักช้าเกินความจำเป็น

(ง) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าบุคคลนั้น และสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายที่ตนเลือก สิทธิที่บุคคลได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย หากบุคคลนั้นไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย ในกรณีใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีการแต่งตั้งให้โดยปราศจากค่าตอบแทน ในกรณีที่บุคคลนั้นไม่สามารถรับภาระในการจ่ายค่าตอบแทน

(จ) สิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน และขอให้เรียกพยานฝ่ายตนมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน

(ฉ) สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากล่ามโดยไม่คิดมูลค่า หากไม่สามารถเข้าใจหรือพูดภาษาที่ใช้ในศาลได้

(ข) สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เปิดเผยความเป็นปรีภัยต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด

๔. ในกรณีของบุคคลที่เป็นเด็กหรือเยาวชน วิธีพิจารณาความให้เป็นไปโดยคำนึงถึงอายุ และความปรารถนาที่จะส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูความประพฤติของบุคคลนั้น

๕. บุคคลทุกคนที่ต้องคำพิพากษาลงโทษในความผิดอาญา ย่อมมีสิทธิที่จะให้คณะตุลาการระดับเหนือขึ้นไป พิจารณาทบทวนการลงโทษและคำพิพากษาโดยเป็นไปตามกฎหมาย

๖. เมื่อบุคคลใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษในความผิดอาญา และภายหลังจากนั้นมีการกลับคำพิพากษาที่ ให้ลงโทษบุคคลนั้น หรือบุคคลนั้นได้รับอภัยโทษ โดยเหตุที่มีข้อเท็จจริงใหม่หรือมีข้อเท็จจริงที่ได้ค้นพบใหม่อันแสดงให้เห็นว่าได้มีการคำนวณกระบวนการยุติธรรมที่มีชอบ บุคคลที่ได้รับการทวงโทษตามผลของคำพิพากษาลงโทษเช่นว่า ต้องได้รับการชดเชยตามกฎหมายเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงที่ยังไม่รู้ให้ทันเวลาเป็นผลจากบุคคลนั้นทั้งหมด หรือบางส่วน

๗. บุคคลย่อมไม่ถูกพิจารณา หรือลงโทษซ้ำในความผิดซึ่งบุคคลนั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ หรือให้ปล่อยตัวแล้วตามกฎหมายและวิธีพิจารณาความอาญาของแต่ละประเทศ

ข้อ ๑๕

๑. บุคคลย่อมไม่ต้องรับผิดทางอาญา เพราะกระทำหรืองดเว้นกระทำการใดซึ่งในขณะกระทำไม่มีความผิดอาญาตามกฎหมายภายในหรือกฎหมายระหว่างประเทศ และจะลงโทษให้หนักกว่าโทษที่มีอยู่ในขณะที่ได้กระทำความผิดอาญาไม่ได้ หากภายหลังการกระทำผิดนั้น ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดโทษเบาลง ผู้กระทำผิดย่อมได้รับประโยชน์จากบทบัญญัตินั้น

๒. ความในข้อนี้ย่อมไม่กระทบต่อการพิจารณาคดี และการลงโทษบุคคลซึ่งได้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดอันเป็นความผิดอาญาตามหลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นที่รับรองโดยประชาคมนานาชาติในขณะที่มีการกระทำนั้น

ข้อ ๑๖

บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายในทุกแห่งหน

ข้อ ๑๗

๑. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เศรษฐกิจ หรือการติดต่อสื่อสาร โดยผลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกลบลู่เกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซงหรือลบลู่เช่นว่านั้น

ข้อ ๑๘

๑. บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในเสรีภาพทางความคิด มโนธรรมและศาสนา สิทธินี้ย่อมรวมถึงเสรีภาพในการมีหรือนับถือศาสนา หรือมีความเชื่อตามคตินิยมของตน และเสรีภาพในการแสดงออกทางศาสนา หรือความเชื่อของตนโดยการสักการบูชา การปฏิบัติ การประกอบพิธีกรรม และการสอน ไม่ว่าจะโดยลำพังตัวเอง หรือในชุมชนร่วมกับผู้อื่น และไม่ว่าต่อสาธารณชน หรือเป็นกวีส่วนตัว

๒. บุคคลจะถูกบีบบังคับให้เสื่อมเสียเสรีภาพในการมีปรีณับถือศาสนาหรือความเชื่อตามคตินิยมของตนมิได้

๓. เสรีภาพในการแสดงออกทางศาสนา หรือความเชื่อของบุคคลอาจอยู่ภายใต้บังคับแห่งข้อจำกัดเฉพาะที่บัญญัติโดยกฎหมาย และตามความจำเป็นเพื่อรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย สุขอนามัย หรือศีลธรรมของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นมูลฐานของบุคคลอื่นเท่านั้น

๔. รัฐบาลแห่งกติกานี้รับที่จะเคารพเสรีภาพของบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมายในการให้การศึกษาด้านศาสนาและศีลธรรมแก่เด็กตามความเชื่อของตน

ข้อ ๑๙

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็น โดยปราศจากการแทรกแซง

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท โดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก

๓. การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในวรรค ๒ ของข้อนี้ ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไปด้วย การใช้สิทธิดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็นต่อ

(ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น

(ข) การรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน

ข้อ ๒๐

๑. การโฆษณาชวนเชื่อใด ๆ เพื่อการสงคราม เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย

๒. การสนับสนุนให้เกิดความเกลียดชังในชาติ เผ่าพันธุ์ หรือศาสนา ซึ่งช่วยให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การเป็นปฏิปักษ์ หรือการใช้ความรุนแรง เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย

ข้อ ๒๑

สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงเท่าที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชนหรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ข้อ ๒๒

๑. บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม รวมทั้งสิทธิที่จะก่อตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงานเพื่อปกป้องประโยชน์ของตน

๒. การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้ นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงเท่าที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ความในข้อนี้ไม่ห้ามการวางข้อจำกัดอันชอบด้วยกฎหมายในการใช้สิทธินี้ของทหารและตำรวจ

๓. ความในข้อนี้ไม่ให้อำนาจรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมและว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิในการจัดตั้ง ค.ศ. ๑๙๔๘ ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศในอันที่จะมีมาตรการทางนิติบัญญัติ หรือบังคับใช้กฎหมายในลักษณะที่จะกระทบต่อหลักประกันต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาดังกล่าว

ข้อ ๒๓

๑. ครอบครัวเป็นหน่วยรวมของสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานและเป็นธรรมชาติ และย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ

๒. สิทธิของชายและหญิงในวัยที่อาจสมรสได้ในการที่จะสมรสและมีครอบครัวย่อมได้รับการรับรอง

๓. การสมรสจะกระทำโดยปราศจากความยินยอมอย่างเต็มใจของผู้ที่เจตนาจะสมรสกันมิได้

๔. รัฐภาคีแห่งกติกานี้จะดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อประกันความเสมอภาคแห่งสิทธิและความรับผิดชอบของคู่สมรสในการที่จะสมรส ระหว่างการสมรสและเมื่อการสมรสสิ้นสุดลง ในกรณีการสิ้นสุดของการสมรส จะต้องมีบทบัญญัติเพื่อการคุ้มครองที่จำเป็นแก่บุตร

ข้อ ๒๔

๑. เด็กทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นตามสถานะของผู้เยาว์ จากครอบครัวของตน สังคมและรัฐ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน หรือกำเนิด

๒. เด็กทุกคนต้องได้รับการจดทะเบียนทันทีภายหลังการเกิด และต้องมีชื่อ

๑. เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้มาซึ่งสัญชาติ

ข้อ ๒๕

พลเมืองทุกคนย่อมมีสิทธิและโอกาส โดยปราศจากความแตกต่างดังกล่าวไว้ในข้อ ๒ และโดยปราศจากข้อจำกัดอันไม่สมควร

(ก) ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารรัฐกิจโดยตรง หรือผ่านทางผู้แทนซึ่งได้รับเลือกมาอย่างเสรี

(ข) ในการที่จะออกเสียงหรือได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งอันแท้จริงตามวาระซึ่งมีการออกเสียงโดยทั่วไปและเสมอภาค และโดยการลงคะแนนลับเพื่อประกันการแสดงเจตนาโดยเสรีของผู้เลือก

(ค) ในการที่จะเข้าถึงการบริการสาธารณะในประเทศของตน ตามหลักเกณฑ์ทั่วไปแห่งความเสมอภาค

ข้อ ๒๖

บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ในกรณีนี้ กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติใด ๆ และต้องประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นผลจริงจังกจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

ข้อ ๒๗

ในรัฐทั้งหลายซึ่งมีชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือภาษาอยู่ บุคคลผู้เป็นชนกลุ่มน้อยดังกล่าวจะไม่ถูกปฏิเสธสิทธิในอันที่จะมีวัฒนธรรมของตนเอง หรือนับถือและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของตนเอง หรือใช้ภาษาของตนเอง ภายในชุมชนร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ ของชนกลุ่มน้อยด้วยกัน

ภาค ๔

ข้อ ๒๘

๑. ให้จัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนขึ้นคณะหนึ่ง (ซึ่งต่อไปในคดีกานี้เรียกว่าคณะกรรมการ) คณะกรรมการนี้ประกอบด้วยกรรมการสิบแปดคน และปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ต่อไปนี้

๒. คณะกรรมการจะประกอบด้วยคนชาติของรัฐภาคีแห่งคดีกานี้ซึ่งเป็นผู้มีศีลธรรมสูง และมีความสามารถเป็นที่ยอมรับในด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ของการมีกรรมการบางคนผู้มีประสบการณ์ทางกฎหมายร่วมอยู่ด้วย

๓. กรรมการของคณะกรรมการนี้จะได้รับเลือกตั้ง และปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเฉพาะตัว

ข้อ ๒๘

๑. กรรมการของคณะกรรมการนี้จะได้รับเลือกตั้งโดยวิธีลงคะแนนลับจากรายชื่อบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในข้อ ๒๘ และได้รับการเสนอชื่อเพื่อการนี้โดยรัฐสภาแห่งกติกานี้

๒. รัฐสภาแห่งกติกานี้แต่ละรัฐอาจเสนอชื่อบุคคลได้ไม่เกินสองคน บุคคลเหล่านี้จะต้องเป็นคนชาติของรัฐที่เสนอชื่อ

๓. บุคคลมีสิทธิได้รับการเสนอชื่อซ้ำอีกได้

ข้อ ๓๐

๑. การเลือกตั้งครั้งแรกจะมีขึ้น ไม่ช้ากว่าหกเดือน นับแต่วันถัดจากวันที่กติกานี้มีผลใช้บังคับ

๒. นอกเหนือจากการเลือกตั้งเพื่อแทนตำแหน่งว่างตามข้อ ๓๔ เลขานุการสหประชาชาติต้องส่งคำเชิญเป็นลายลักษณ์อักษร ไปยังรัฐสภาแห่งกติกานี้อย่างน้อยที่สุดสี่เดือนก่อนวันเลือกตั้งคณะกรรมการแต่ละครั้ง เพื่อให้รัฐสภาเสนอรายชื่อบุคคลภายในสามเดือน

๓. เลขานุการสหประชาชาติต้องจัดทำรายชื่อบุคคลทุกคนซึ่งได้รับการเสนอชื่อตามลำดับอักษร พร้อมทั้งระบุรัฐสภาที่เสนอชื่อนั้น และต้องเสนอรายชื่อนี้ล่วงหน้าไปยังรัฐสภาแห่งกติกานี้ ไม่ช้ากว่าหนึ่งเดือนก่อนวันเลือกตั้งแต่ละครั้ง

๔. การเลือกตั้งกรรมการของคณะกรรมการนี้จะกระทำในการประชุมรัฐสภาแห่งกติกานี้ซึ่งเรียกประชุมโดยเลขานุการสหประชาชาติ และกระทำ ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ โดยในการประชุมดังกล่าวซึ่งประกอบด้วยรัฐสภาแห่งกติกานี้จำนวนสองในสามเป็นองค์ประชุม บุคคลซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อซึ่งได้รับคะแนนเสียงจำนวนสูงที่สุดและเป็นเสียงข้างมากโดยเด็ดขาดของคะแนนเสียงจากผู้แทนรัฐสภาที่เข้าประชุมและใช้สิทธิออกเสียง

ข้อ ๓๑

๑. คณะกรรมการจะมีคนชาติจากรัฐเดียวกันเกินกว่าหนึ่งคนไม่ได้

๒. ในการเลือกตั้งคณะกรรมการ ให้คำนึงถึงการกระจายสัดส่วนจำนวนกรรมการตามเขตภูมิศาสตร์อย่างทัดเทียมกันของสมาชิกภาพและการเป็นตัวแทนของรูปแบบที่แตกต่างกันของอารยธรรมและระบบกฎหมายหลัก

ข้อ ๓๒

๑. กรรมการของคณะกรรมการนี้จะได้รับเลือกตั้งให้อยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และมีสิทธิได้รับเลือกตั้งใหม่ได้ หากได้รับการเสนอชื่อซ้ำอีก อย่างไรก็ตาม วาระของกรรมการเก้าคนซึ่งได้รับเลือกในการเลือกตั้งครั้งแรกจะสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดสองปี โดยประธานในที่ประชุมตามที่อ้างถึงในข้อ ๓๐ วรค ๔ จะเป็นผู้คัดเลือกโดยการจับสลากจากรายชื่อบุคคลทั้งเก้าคนนี้ทันทีหลังการเลือกตั้งครั้งแรก

๒. การเลือกตั้งเมื่อสิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่ง ให้เป็นไปตามข้อก่อน ๆ ในภาคนี้ของกติกานี้

ข้อ ๓๓

๑. หากในความเห็นเป็นเอกฉันท์ของกรรมการอื่น กรรมการผู้หนึ่งผู้ใดในคณะกรรมการนี้ได้หยุดการปฏิบัติหน้าที่ของตนไม่ว่าด้วยสาเหตุใด นอกเหนือจากการขาดการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะชั่วคราว ประธานคณะกรรมการจะต้องแจ้งเลขาธิการสหประชาชาติซึ่งจะเป็นผู้ประกาศให้ทราบ โดยทั่วกันต่อไปว่าตำแหน่งของกรรมผู้นั้นว่าง

๒. ในกรณีที่กรรมการผู้หนึ่งผู้ใดของคณะกรรมการนี้ตายหรือลาออก ประธานจะต้องแจ้งโดยทันทีไปยังเลขาธิการสหประชาชาติซึ่งจะเป็นผู้ประกาศให้ทราบ โดยทั่วกันว่าตำแหน่งดังกล่าวว่างนับแต่วันที่กรรมการผู้นั้นตายหรือวันที่การลาออกมีผล

ข้อ ๓๔

๑. เมื่อมีการประกาศตำแหน่งว่างตามข้อ ๓๓ และถ้าวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการซึ่งจะถูกแทนที่ยังไม่สิ้นสุดลงภายในหกเดือนนับจากการประกาศตำแหน่งว่าง เลขาธิการสหประชาชาติต้องแจ้งไปยังรัฐภาคีแห่งกติกานี้แต่ละรัฐซึ่งแต่ละรัฐนั้นอาจยื่นรายนามผู้ได้รับการเสนอนามภายในสองเดือนตามข้อ ๒๕ เพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดหาผู้เข้าแทนตำแหน่งที่ว่าง

๒. เลขาธิการสหประชาชาติต้องจัดทำรายนามบุคคลทุกคนซึ่งได้รับการเสนอนามตามลำดับอักษร และต้องเสนอรายนามดังกล่าวไปยังรัฐภาคีแห่งกติกานี้ จากนั้นให้มีการเลือกตั้งเพื่อแทนตำแหน่งที่ว่างตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในภาคนี้ของกติกานี้

๓. กรรมการของคณะกรรมการนี้ที่ได้รับเลือกเพื่อแทนตำแหน่งที่ว่างซึ่งที่ประกาศไว้ตามข้อ ๓๓ จะอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามบทบัญญัติในข้อนี้

ข้อ ๓๕

โดยความเห็นชอบของสมัชชาสหประชาชาติ กรรมการของคณะกรรมการนี้ย่อมได้รับค่าตอบแทนจากแหล่งการเงินของสหประชาชาติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขซึ่งสมัชชาสหประชาชาติพิจารณา กำหนด โดยคำนึงถึงความสำคัญของการรับผิดชอบของคณะกรรมการ

ข้อ ๓๖

เลขาธิการสหประชาชาติจะจัดเจ้าหน้าที่และสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามกติกานี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๓๗

๑. เลขาธิการสหประชาชาติจะเรียกประชุมคณะกรรมการเป็นครั้งแรก ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ

๒. ภายหลังจากการประชุมครั้งแรก คณะกรรมการต้องประชุมตามเวลาที่กำหนดในระเบียบข้อบังคับการประชุม
๓. โดยปกติคณะกรรมการจะประชุมกัน ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ หรือ สำนักงานสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา

ข้อ ๓๘

ก่อนเริ่มการปฏิบัติหน้าที่ กรรมการทุกคนของคณะกรรมการนี้จะต้องปฏิญาณตนต่อที่ประชุมอันเปิดเผยของคณะกรรมการว่า ตนจะปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ลำเอียงและโดยมีมโนธรรม

ข้อ ๓๙

๑. คณะกรรมการจะเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของคณะกรรมการ โดยมีวาระคราวละสองปี เจ้าหน้าที่ดังกล่าวอาจได้รับเลือกซ้ำได้
๒. คณะกรรมการจะกำหนดระเบียบข้อบังคับการประชุมของตน แต่ระเบียบข้อบังคับการประชุมเหล่านี้ นอกเหนือจากประการอื่นแล้ว จะต้องกำหนดว่า
- (ก) กรรมการสิบสองคนจะประกอบเป็นองค์ประชุม
- (ข) การตัดสินใจต่าง ๆ ของคณะกรรมการให้กระทำโดยเสียงข้างมากของกรรมการที่เข้าประชุม

ข้อ ๔๐

๑. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะเสนอรายงานว่าด้วยมาตรการต่าง ๆ ซึ่งรัฐนั้น ๆ ได้รับไว้ในอันที่จะทำให้สิทธิที่ได้รับรองไว้ในกติกานี้เป็นผลจริง และว่าด้วยความก้าวหน้าในการอุปโภคสิทธิเหล่านั้น
- (ก) ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กติกานี้มีผลใช้บังคับสำหรับรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ
- (ข) ภายหลังจากนั้น เมื่อใดก็ตามที่คณะกรรมการร้องขอ
๒. ให้ส่งรายงานทั้งปวงต่อเลขาธิการสหประชาชาติผู้ซึ่งจะนำส่งต่อไปให้คณะกรรมการพิจารณา รายงานนั้นให้ระบุปัจจัยอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งกระทบต่อการปฏิบัติตามกติกานี้ หากมี
๓. ภายหลังจากที่ได้หารือกับคณะกรรมการแล้ว เลขาธิการสหประชาชาติอาจนำส่งสำเนารายงานบางส่วนเท่าที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของทบวงการชำนัญพิเศษใด ไปยังทบวงการชำนัญพิเศษที่เกี่ยวข้องนั้น
๔. ให้คณะกรรมการศึกษารายงานที่รัฐภาคีแห่งกติกานี้ได้เสนอ คณะกรรมการจะจัดส่งรายงานของตนและความเห็นทั่วไปตามที่เห็นสมควร ไปยังรัฐภาคีนั้น ๆ คณะกรรมการอาจส่งความเห็นดังกล่าวพร้อมด้วยสำเนารายงานที่ได้รับจากรัฐภาคีแห่งกติกานี้ไปยังคณะมนตรีเศรษฐกิจ และสังคมด้วย
๕. รัฐภาคีแห่งกติกานี้อาจเสนอข้อสังเกตต่อความเห็นที่ได้ให้ไว้ตามวรรค ๔ ของข้อนี้ต่อคณะกรรมการ

ข้อ ๔๑

๑. รัฐภาคีแห่งกติกานี้อาจประกาศตามบทบัญญัติในข้อนี้ ในเวลาใด ๆ ว่าตนยอมรับอำนาจของคณะกรรมการใน อันที่จะรับและพิจารณาคำแจ้งที่มีผลว่ารัฐภาคีหนึ่งกล่าวอ้างว่ารัฐภาคีอีกรัฐหนึ่ง ไม่ได้ปฏิบัติตามพันธกรณีของตนตาม กติกานี้ การรับและพิจารณาคำแจ้งตามข้อนี้จะกระทำต่อเมื่อเป็นคำแจ้งซึ่งได้เสนอโดยรัฐภาคีซึ่งได้ประกาศยอมรับ อำนาจของคณะกรรมการแล้ว คณะกรรมการจะไม่รับคำแจ้งใด ๆ หากคำแจ้งนั้นเกี่ยวข้องกับรัฐภาคีซึ่งมิได้ทำคำประกาศ เช่นว่านั้น การพิจารณาคำแจ้งที่ได้รับตามข้อนี้ให้เป็นไปตามวิธีพิจารณาต่อไปนี้

(ก) ถ้ารัฐภาคีหนึ่งแห่งกติกานี้พิจารณาเห็นว่ารัฐภาคีอีกรัฐหนึ่งมิได้ทำให้บทบัญญัติแห่งกติกานี้มีผล จริง รัฐนั้นอาจทำคำแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่งนั้น ภายในเวลาสามเดือนนับแต่วันที่ ได้รับคำ แจ้ง ให้รัฐที่ได้รับแจ้งตอบรัฐที่ส่งคำแจ้ง โดยทำเป็นคำอธิบายหรือคำแถลงอื่นเป็นลายลักษณ์อักษรชี้แจง รายละเอียดของเรื่องซึ่งควรรวมถึงการอ้างอิงกระบวนการภายในของรัฐนั้นและการขยายที่ได้ดำเนินการ ไป หรือที่อยู่ระหว่างดำเนินการ หรือที่มีอยู่ ทั้งนี้เท่าที่เกี่ยวข้องและเป็นไปได้

(ข) ถ้ากรณีที่เกิดขึ้นยังไม่ได้รับการปรับแก้ให้เป็นที่พอใจแก่รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่ายภายในหก เดือนนับแต่วันที่รัฐผู้รับได้รับคำร้องเรียนครั้งแรก รัฐใดรัฐหนึ่งย่อมมีสิทธิที่จะเสนอกรณีดังกล่าวต่อ คณะกรรมการ โดยแจ้งให้คณะกรรมการและอีกรัฐหนึ่งทราบ

(ค) คณะกรรมการจะดำเนินการกับกรณีที่เสนอมานี้ได้ก็ต่อเมื่อเป็นที่แน่ใจแก่คณะกรรมการแล้วว่า การ ขยายภายในประเทศได้นำมาใช้โดยถึงที่สุดแล้ว โดยสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเป็นที่ ยอมรับกันทั่วไป หลักเกณฑ์นี้ไม่ใช้บังคับ ในกรณีที่มีการขยายจะเนิ่นนานออกไปอย่างไม่หยุดยั้งอันสมควร

(ง) ให้คณะกรรมการจัดประชุมลับ เมื่อมีการพิจารณาคำร้องเรียนตามข้อนี้

(จ) ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของอนุวรรค (ค) คณะกรรมการจะช่วยเป็นสื่อกลางให้แก่รัฐภาคีที่ เกี่ยวข้อง เพื่อการหาข้อยุติฉันเพื่อนบนพื้นฐานแห่งความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูล ฐานที่ได้รับรองไว้ในกติกานี้

(ฉ) คณะกรรมการอาจร้องขอให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องตามที่อ้างถึงในอนุวรรค (ข) จัดส่งข้อมูลใด ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับกรณีที่เสนอมานี้สู่การพิจารณานั้น

(ช) รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องตามที่อ้างถึงในอนุวรรค (ข) ย่อมมีสิทธิที่จะมีผู้แทนเข้าชี้แจงในขณะที่ยังอยู่ ระหว่างการพิจารณาในคณะกรรมการ และมีสิทธิที่จะเสนอคำแถลงด้วยวาจาและ/หรือเป็นลายลักษณ์อักษร

(ซ) ภายในสิบสองเดือนนับแต่วันถัดจากวันที่ได้รับแจ้งตามอนุวรรค (ข) คณะกรรมการจะเสนอรายงาน

(๑) ถ้ามีการบรรลุข้อยุติตามที่ระบุไว้ในอนุวรรค (จ) คณะกรรมการจะจำกัดขอบเขตของ รายงานของตนให้เป็นเพียงคำแถลงโดยย่อในข้อเท็จจริงและข้อยุติที่บรรลุผล

(๒) ถ้าไม่มีการบรรลุข้อยุติตามที่ระบุไว้ในอนุวรรค (จ) คณะกรรมการจะจำกัดขอบเขตของรายงานของคนให้เป็นเพียงคำแถลงโดยย่อในข้อเท็จจริง ทั้งนี้ให้แนบคำแถลงเป็นลายลักษณ์อักษรและบันทึกคำแถลงด้วยวาจาซึ่งกระทำโดยรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องไปกับรายงานนั้นด้วย

ในทุกกรณี ให้ส่งรายงานดังกล่าวไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

๒. บทบัญญัติของข้อนี้จะมีผลใช้บังคับเมื่อรัฐภาคีแห่งกติกานี้สิบรัฐได้ทำคำประกาศตามวรรค ๑ ของข้อนี้ รัฐภาคีจะมอบคำประกาศไว้กับเลขาราชการสหประชาชาติซึ่งจะส่งดำเนินคำประกาศนั้น ๆ ไปยังรัฐภาคีอื่น ๆ คำประกาศอาจถูกถอนเมื่อใดก็ได้ โดยการแจ้งไปยังเลขาราชการ การถอนคำประกาศย่อมไม่กระทบกระเทือนการพิจารณากรณีใด ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้รับการแจ้งซึ่งได้จัดส่งไว้แล้วตามข้อนี้ คณะกรรมการจะไม่รับคำแจ้งจากรัฐภาคีอีกต่อไปหลังจากที่มีการแจ้งการถอนคำประกาศซึ่งรับไว้โดยเลขาราชการ เว้นแต่รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องได้ทำคำประกาศใหม่แล้ว

ข้อ ๔๒

๑. (ก) ถ้ากรณีที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการตามข้อ ๔๑ ไม่ได้ได้รับการแก้ไขให้เป็นที่น่าพอใจแก่รัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการ โดยความยินยอมจากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องอาจแต่งตั้งคณะกรรมการประนีประนอมเฉพาะกิจขึ้น (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า คณะกรรมาธิการ) คณะกรรมาธิการจะช่วยเป็นสื่อกลางแก่รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อยุติฉันมิตรบนพื้นฐานแห่งความเคารพต่อกติกานี้

(ข) คณะกรรมาธิการจะประกอบด้วยบุคคลห้าคนซึ่งเป็นที่ยอมรับของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง ถ้ารัฐภาคีที่เกี่ยวข้องไม่สามารถตกลงกันในเรื่ององค์ประกอบทั้งหมดหรือบางส่วนของคณะกรรมการภายในสามเดือน ให้เลือกตั้งกรรมาธิการที่ไม่สามารถตกลงกันได้นั้น โดยการลงคะแนนลับ โดยอาศัยคะแนนเสียงข้างมากสองในสามของคณะกรรมการ

๒. กรรมาธิการของคณะกรรมการดำรงตำแหน่งในฐานะเฉพาะตัว กรรมาธิการต้องไม่เป็นคนชาติของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง หรือของรัฐที่มีได้เป็นภาคีแห่งกติกานี้ หรือของรัฐภาคีที่มีได้ทำคำประกาศตามข้อ ๔๑

๓. คณะกรรมาธิการจะเลือกประธาน และกำหนดระเบียบข้อบังคับการประชุมของตนเอง

๔. การประชุมของคณะกรรมการ ตามปกติจะกระทำที่สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ หรือสำนักงานสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา อย่างไรก็ตามอาจจัดประชุมขึ้น ณ สถานที่อื่นที่เหมาะสมตามที่คณะกรรมการอาจกำหนด โดยการปรึกษากับเลขาราชการสหประชาชาติและรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

๕. ฝ่ายเลขานุการตามข้อ ๓๖ จะปฏิบัติงานให้คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามข้อนี้ด้วย

๖. ข้อมูลที่คณะกรรมการได้รับและรวบรวมไว้จะต้องให้แก่คณะกรรมการด้วย และคณะกรรมการอาจขอให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องได้

๗. เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณากรณีนั้นอย่างเต็มที่แล้ว ให้เสนอรายงานต่อประธานคณะกรรมการเพื่อส่งต่อไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง แต่ทั้งนี้ต้องไม่ช้ากว่าสิบสองเดือนนับแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้

(ก) ถ้าคณะกรรมการไม่อาจพิจารณาให้เสร็จสิ้นได้ภายในสิบสองเดือน ให้จำกัดขอบเขตของรายงานของคนให้เป็นเพียงค่าเฉลี่ยโดยย่อ สรุปสถานะของการพิจารณากรณีนั้น ๆ

(ข) ถ้าการหาข้อยุติฉันทามติสำหรับกรณีนั้นบนพื้นฐานแห่งความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนที่ได้รับรองไว้ในกติกานี้บรรลุผล ให้คณะกรรมการจำกัดขอบเขตของรายงานของคนให้เป็นเพียงค่าเฉลี่ยโดยย่อในข้อเท็จจริงและข้อยุติที่บรรลุผล

(ค) ถ้าการหาข้อยุติตามที่ระบุไว้ในอนุวรรค (ข) ไม่บรรลุผล รายงานของคณะกรรมการ จะต้องประกอบด้วยผลการตรวจสอบในปัญหาข้อเท็จจริงที่ทั้งปวงที่เกี่ยวกับประเด็นระหว่างรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง และความเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการหาข้อยุติฉันทามติสำหรับกรณีนี้ รายงานนี้ต้องบรรจุค่าเฉลี่ยเป็นลายลักษณ์อักษรและบันทึกค่าเฉลี่ยว่าอาจซึ่งกระทำโดยรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องด้วย

(ง) ถ้าคณะกรรมการได้เสนอรายงานตามอนุวรรค (ค) รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องจะต้องแจ้งให้ประธานคณะกรรมการทราบว่า รัฐภาคีนั้น ๆ จะรับเนื้อหาสาระรายงานของคณะกรรมการหรือไม่ภายในสามเดือนนับแต่ที่รับรายงานนั้น

๘. บทบัญญัติของข้อนี้ไม่กระทบกระเทือนต่อความรับผิดชอบของคณะกรรมการตามข้อ ๔๑

๙. รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมรับผิดชอบเท่ากันในค่าใช้จ่ายทั้งปวงของคณะกรรมการตามที่ได้ประมาณการไว้โดยเลขานุการสหประชาชาติ

๑๐. เลขานุการสหประชาชาติมีอำนาจทรงค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการหากจำเป็นก่อนที่จะได้รับخذใช้เงินจากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องตามวรรค ๘ ของข้อนี้

ข้อ ๔๓

กรรมการของคณะกรรมการและกรรมการของคณะกรรมการประนีประนอมเฉพาะกิจซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามข้อ ๔๒ ย่อมมีสิทธิได้รับการอำนวยความสะดวก เอกสิทธิ และความคุ้มกันสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติภารกิจเพื่อสหประชาชาติตามที่กำหนดในมาตราที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญาว่าด้วยเอกสิทธิและความคุ้มกันของสหประชาชาติ

ข้อ ๔๔

บทบัญญัติเพื่อการปฏิบัติตามกติกานี้ต้องนำมาใช้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อวิธีการที่ได้ระบุไว้ในด้านสิทธิมนุษยชนโดยหรือภายใต้บรรดาตราสารก่อตั้ง และอนุสัญญาของสหประชาชาติ และทบวงการชำนัญพิเศษ และไม่ตัดสิทธิรัฐภาคีแห่งกติกานี้ ในอันที่จะใช้วิธีการอื่นเพื่อระงับข้อพิพาทตามความตกลงระหว่างประเทศที่ทำขึ้นเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะที่ใช้บังคับอยู่ระหว่างกัน

ข้อ ๔๕

คณะกรรมการจะเสนอรายงานประจำปีว่าด้วยกิจกรรมของคนไปยังสมัชชาสหประชาชาติโดยผ่านทางคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม

ภาค ๕

ข้อ ๔๖

จะตีความเรื่องใดซึ่งคดีกานี้บัญญัติไว้ไปในทางที่เสื่อมเสียต่อบทบัญญัติของกฎบัตรสหประชาชาติ
ของทบวงการชำนัญพิเศษซึ่งกำหนดความรับผิดชอบขององค์การต่าง ๆ ของสหประชาชาติและของ
มิได้

ข้อ ๔๗

จะตีความคดีกานี้ในทางที่เสื่อมสิทธิที่มีมาแต่กำเนิดของปวงชนในอันที่จะอุปโภคและใช้
และทรัพยากรธรรมชาติอย่างเต็มที่เสรีมิได้

ภาค ๖

ข้อ ๔๘

๑. คดีกานี้เปิดให้ลงนามโดยรัฐสมาชิกของสหประชาชาติ หรือสมาชิกทบวงการชำนัญ
รัฐภาคีแห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศและรัฐอื่นใดซึ่งสมาชิกสหประชาชาติได้เชิญให้

๒. คดีกานี้ต้องได้รับการสัตยาบัน เลขธิการสหประชาชาติจะเป็นผู้เก็บรักษาสัตยาบัน

๓. คดีกานี้จะเปิดให้ภาคยานุวัติโดยรัฐซึ่งกล่าวถึงในวรรค ๑ ของข้อนี้

๔. การภาคยานุวัติจะมีผลเมื่อมีการมอบภาคยานุวัติสารให้แก่เลขธิการสหประชาชาติแล้ว

๕. เลขธิการสหประชาชาติจะแจ้งแก่รัฐทั้งปวงซึ่งได้ลงนามหรือภาคยานุวัติคดีกานี้
สัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารแต่ละฉบับที่ได้เก็บรักษาไว้

ข้อ ๔๙

๑. คดีกานี้จะมีผลใช้บังคับเมื่อครบกำหนดสามเดือนนับจากวันถัดจากวันที่ได้มีการมอบ
ภาคยานุวัติสารฉบับที่สามสิบห้าแก่เลขธิการสหประชาชาติแล้ว

๒. สำหรับแต่ละรัฐที่ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติคดีกานี้ภายหลังจากที่มีการมอบสัตยาบัน
สารฉบับที่สามสิบห้าแล้ว คดีกานี้จะมีผลใช้บังคับกับรัฐนั้น เมื่อครบกำหนดสามเดือนนับจากวันที่
สัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารของตน

ข้อ ๕๐

บทบัญญัติของคดีกานี้จะครอบคลุมทุกภาคของรัฐที่เป็นรัฐร่วม โดยปราศจากข้อจำกัด

ข้อ ๕๑

๑. รัฐบาลใดแห่งกติกานี้อาจเสนอข้อแก้ไขและยื่นต่อเลขาธิการสหประชาชาติ จากนั้นเลขาธิการสหประชาชาติจะต้องส่งข้อแก้ไขที่เสนอนั้นแก่รัฐบาลต่าง ๆ แห่งกติกานี้พร้อมกับคำร้องขอให้รัฐบาลที่ระบุไว้ เห็นควรให้มีการประชุมของรัฐบาลทั้งหลายเพื่อวัตถุประสงค์ในการพิจารณาและลงคะแนนเสียงต่อข้อเสนอแนะนั้นหรือไม่ ในกรณีที่รัฐบาลจำนวนอย่างน้อยที่สุดหนึ่งในสามเห็นด้วยกับการจัดประชุมดังกล่าว เลขาธิการฯ จะจัดประชุมภายใต้ความสนับสนุนของสหประชาชาติ ข้อแก้ไขใด ๆ ที่ได้รับรองโดยรัฐบาลส่วนใหญ่ซึ่งเข้าร่วมประชุมและลงคะแนนเสียงในการประชุมให้นำเสนอต่อสมัชชาสหประชาชาติเพื่อให้ความเห็นชอบ

๒. ข้อแก้ไขจะมีผลใช้บังคับเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสมัชชาสหประชาชาติ และได้รับการยอมรับโดยเสียงข้างมากจำนวนสองในสามของรัฐบาลแห่งกติกานี้ ตามกระบวนการทางรัฐธรรมนูญของรัฐนั้น ๆ

๓. เมื่อข้อแก้ไขนี้มีผลใช้บังคับ ข้อแก้ไขนั้นจะมีผลผูกพันรัฐบาลที่ให้การยอมรับรัฐบาลอื่นจะยังคงผูกพันตามบทบัญญัติของกติกานี้ และตามข้อแก้ไขใด ๆ ก่อนหน้านั้นที่รัฐบาลดังกล่าวได้ให้การยอมรับแล้ว

ข้อ ๕๒

โดยไม่คำนึงถึงการแก้ตามข้อ ๔๘ วรรค ๕ เลขาธิการสหประชาชาติจะแจ้งให้รัฐทั้งปวงที่กล่าวถึงในวรรค ๑ ของข้อนี้ทราบในเรื่องต่อไปนี้

(ก) การลงนาม การสัตยาบัน และการภาคยานุวัติตามข้อ ๔๘

(ข) วันที่กติกานี้มีผลใช้บังคับตามข้อ ๔๘ และวันที่ข้อแก้ไขมีผลใช้บังคับตามข้อ ๕๑

ข้อ ๕๓

๑. ต้นฉบับของกติกานี้ซึ่งทำไว้เป็นภาษาจีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน มีความถูกต้องเท่าเทียมกัน จะเก็บรักษาไว้ ณ หอเอกสารสำคัญของสหประชาชาติ

๒. เลขาธิการสหประชาชาติจะส่งสำเนาของกติกานี้ที่ได้รับการรับรองไปให้รัฐทั้งปวงตามที่กล่าวถึงในข้อ ๔๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

เอกสารรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พิจารณาวาระ ๓ ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐
จัดทำโดย สำนักกรรมการ สำนักงานเลขาธิการ
วุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ สภานิติ
บัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ...
(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้เสนอ) (เล่มที่ ๑)
บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๐ ณ วันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐
จัดทำโดย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

